

Hogeschool Rotterdam

HBO-Bachelor Opleiding voor Ergotherapie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Ergotherapie van Hogeschool Rotterdam. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Hogeschool Rotterdam is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (6 december 2010) en het *NQA Protocol 2011 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 20 en 21 september 2011.

Het visitatiepanel bestond uit:

Mevrouw P.J. Klompenhouwer MSc (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw dr. E.H.C. Cup (domeindeskundige)

Mevrouw M. van Uden BA (domeindeskundige)

Mevrouw M.A. Bruning (studentlid)

De heer drs. ing. A.G.M. Horrevorts (senior auditor NQA) trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2011*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 7 december 2011

Panelvoorzitter

Petra Klompenhouwer

Panelsecretaris

Adriaan Horrevorts

Samenvatting

Het oordeel over de bacheloropleiding Ergotherapie van Hogeschool Rotterdam is voldoende. Een onderbouwing van het oordeel is opgenomen in deze samenvatting en in het beoordelingsrapport.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De eindkwalificaties van de opleiding zijn beschreven in het *Opleidingskader* en in de *Cursusbeschrijving kennisbasis Ergotherapie*. Uit deze documenten blijkt dat de opleiding de eindkwalificaties heeft afgeleid van het landelijk competentieprofiel Ergotherapie. Uit de beschrijving van de doelen van de opleiding en de kennisbasis van de opleiding blijkt dat het gaat om een hbo-opleiding op bachelorniveau. De internationale normen voor het bachelorniveau (de Dublin descriptoren) zijn herkenbaar in de opleiding verwerkt.

De opleiding betreft het werkveld van ergotherapie bij de invulling van het onderwijs en het formuleren van de eindkwalificaties. Zij houdt de (internationale) ontwikkelingen in het domein van ergotherapie goed bij. De contacten met de praktijk van ergotherapie zijn goed verankerd in de opleiding. Dit is een sterk punt van de opleiding.

De opleiding profileert zich, naar eigen zeggen, door aandacht te besteden aan nieuwe posities, nieuwe werkterreinen en ontwikkelingen. Zij besteedt daartoe, aldus de opleiding, extra aandacht aan de competenties adviseren en innoveren. Dit profiel heeft de opleiding, aldus het panel, niet nader uitgewerkt. De opleiding zou in het *Opleidingskader* het profiel verder kunnen uitwerken en beide competenties concreter kunnen beschrijven door ze toe te spitsen op het profiel.

Het panel beoordeelt standaard 1 met een **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Programma

De inhoud van het programma van de opleiding Ergotherapie is een goede uitwerking van de eindkwalificaties van de opleiding. De opleiding kenmerkt zich door een sterke praktijkoriëntatie. De opleiding besteedt veel aandacht aan de vorming van de student tot therapeut. Dit vindt het panel een sterk punt van de opleiding.

Voor elk programmaonderdeel is een handleiding aanwezig waarin vermeld is wat in het programmaonderdeel aan bod komt (opdrachten, vaardigheidstrainingen, [werk]colleges) en hoe het onderdeel getoetst wordt. Het geheel maakt, aldus het panel, een zeer gestructureerde indruk. Studenten kunnen, aldus het panel na lezing van de studiehandleiding, weten wat er per studieonderdeel van hen verwacht wordt en langs welke weg (zelfstudie, opdracht, instructie, practicum) zij de opleidingscompetenties verwerven. Een aandachtspunt is, aldus het panel, het concreet maken (in duidelijke voor studenten begrijpelijke taal) van de niveaueisen.

De belangrijke onderdelen van de ergotherapie komen in het programma aan bod. Het panel mist echter een nadere uitwerking van het profiel van de opleiding Adviseren en Innoveren (zie standaard 1). De opleiding kan in het programma duidelijker maken wat Adviseren en Innoveren in de context van Rotterdam inhoudt. Er is een goede relatie tussen theorie en praktijk.

Studenten leren gebruik te maken van wetenschappelijke inzichten in de leerlijn evidence-based practice (EBP). Naar het oordeel van het panel passen studenten de EBP-methodiek beperkt toe in de praktijk. In de producten van de studenten komt deze methodiek beperkt aan bod.

Beroepsvaardigheden

Beroepsvaardigheden komen in het curriculum ruim aan bod. Het panel heeft in het gesprek met stagebegeleiders kunnen vaststellen dat de opleiding de praktijkcomponent goed heeft vormgegeven. Praktijkbegeleiders uit het werkveld zijn zeer te spreken over de wijze van begeleiden en beoordelen van de beroepsvaardigheden. Zij vinden dat studenten flexibel zijn en creatief in het bedenken van oplossingen.

Internationalisering

Internationalisering komt in het curriculum tot uiting via *studentenmobiliteit* en *internationalisering curriculum*. Elk jaar gaat vijf procent van de studenten naar het buitenland voor de stage of de afstudeeropdracht. De opleiding stimuleert voorts studenten internationale congressen te bezoeken.

Didactisch model en vormgeving

Een belangrijk uitgangspunt van de opleiding is *teach what you preach*. Het hulpverlenersproces komt in het onderwijs goed tot uiting. Respectvol omgaan met cliënten is voor de therapeut van essentieel belang. In gesprekken met de studenten en het werkveld komt naar voren dat de opleiding sterk is in het ontwikkelen van de student tot therapeut. Feedback op het functioneren is mede gericht op de persoonsvorming van de student. Dit aspect krijgt in de feedback extra aandacht en is, aldus het panel, goed vormgegeven in de opleiding.

De *vormgeving* van het programma is zodanig dat studenten veel met de praktijk in aanraking komen. Er is een goede mix van werkvormen waarin de student kennis verwerft en vaardigheden oefent. In praktijkopdrachten past hij de kennis en vaardigheden toe. De feedback die docenten geven op de kwaliteit van de uitvoering van praktijkopdrachten is goed in de opleiding verankerd.

Begeleiding van studenten

De begeleiding van studenten begint bij de aanmelding van de student. In een startgesprek met de student gaat de opleiding na of de student voldoende is voorbereid op de studie. De opleiding brengt mogelijke deficiënties in kaart die studenten in het eerste jaar moeten wegwerken. Studenten met wie het panel sprak, zijn tevreden over de aansluiting van het onderwijs op de vooropleiding.

Verschillende leerroutes

De opleiding kent geen aparte leerroutes voor vwo of mbo. Wel biedt de opleiding studenten de mogelijkheid om een extra inspanning te leveren in het honoursprogramma.

Studenten volgen bovenop het gewone curriculum studieoverstijgend onderwijs. In een leerwerkgemeenschap werken ze met een vaste begeleider in een multidisciplinaire setting aan complexe vraagstukken die met de gezondheidszorg te maken hebben.

Kwaliteit van het personeel

Het panel stelt vast dat het team op enthousiaste wijze werkt aan het ontwikkelen en verbeteren van de opleiding. Studenten zijn tevreden over de vakdeskundigheid en kennis van de beroepspraktijk van docenten. Zij zijn matig tevreden over de didactische kwaliteiten van docenten. De opleiding besteedt, aldus het panel, voldoende aandacht aan het verder ontwikkelen van de onderwijskundige kennis van het team. Het panel vindt dat het team gekwalificeerd is om het programma op het gewenste niveau uit te kunnen voeren. Het *docententeam* heeft voldoende kennis van het vak en van de beroepspraktijk. Een groot deel van de docenten werkt als praktiserend ergotherapeut.

Kwaliteit van de opleidingsspecifieke voorzieningen

De voorzieningen voldoen aan wat van een opleiding Ergotherapie verwacht mag worden. Er is op dit moment wel behoefte aan meer ruimte. De opleiding verwacht dat de ruimteproblematiek na de verhuizing in 2012 naar een nieuwe locatie zal zijn opgelost.

De *opleidingsspecifieke voorzieningen* passen bij de uitgangspunten van de opleiding. Er zijn voldoende mogelijkheden om in de praktijk te werken en via mediatheek en intranet hebben studenten en docenten voldoende toegang tot vakspecifieke kennisbronnen en (wetenschappelijk) onderzoek.

Het panel beoordeelt standaard 2 met een **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Toetsen

De opleiding heeft met name in de periode 2010 – 2011 veel werk gemaakt van het verbeteren van de toetspraktijk. De toetspraktijk was, aldus de opleiding, tot 2010 ingewikkeld, niet transparant genoeg en arbeidsintensief. Het panel stelt vast dat de opleiding er in is geslaagd in korte tijd nieuw toetsbeleid te ontwikkelen en uit te voeren. De opleiding werkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de feedback en het verhelderen van de beoordelingscriteria. Ook de onderlinge afstemming binnen het docententeam over de interpretatie van criteria heeft de aandacht van de opleiding.

Het panel vindt de formele positie van de lector in de curriculumraad een sterk punt. De opleiding versterkt hiermee de relatie tussen praktijkgericht onderzoek en onderwijs. Het panel vertrouwt erop dat met deze verbeteracties onderzoek, professionele reflectie en cliëntgerichtheid in de opleiding en beoordeling sterker worden aangezet.

Het panel concludeert dat de opleiding de kwaliteit van toetsen en beoordelen op een zorgvuldige wijze bewaakt (examencommissie en toetscommissie).

Eindniveau

De beoordeling van de eindkwalificaties in de afstudeerfase gebeurt met verschillende meetinstrumenten. Een daarvan is het portfolio. De opleiding beoordeelt naast het portfolio ook andere onderdelen van het afstudeertraject: case studies, performance assessments en de stage.

Het panel heeft portfolio's ingezien van studenten. Het panel stelde vast dat het portfolio-assessment verbetering behoeft. Het panel kon op basis van deze portfolio's gedeeltelijk nagaan of de complete set van opleidingscompetenties (het eindniveau) waren behaald. De opleiding heeft hier in de periode 2010 – 2011 maatregelen voor genomen (afstuderen nieuwe stijl). Afstuderen nieuwe stijl is met ingang van het jaar 2011 – 2012 ingevoerd. Het panel is positief over de verbetering van het afstudeertraject.

Het panel heeft het gehele afstudeertraject oude stijl uitvoerig besproken met de opleiding. Het panel heeft kunnen vaststellen dat studenten die niet voldoen aan de criteria van de case studies en performance assessments gerichte feedback krijgen op wat nog niet voldoet of wat beter kan. Op basis van de toelichting op het afstudeertraject oude stijl komt het panel tot de overtuiging dat de opleiding het eindniveau van de opleiding voldoende kan vaststellen aan de hand van de verschillende beoordelingsinstrumenten.

Het panel is gezien de verbeterslag die de opleiding heeft gemaakt in het gehele toetshuis (propedeuse, hoofdfase en afstuderen) en de nieuwe richtlijnen voor het portfolio-assessment ervan overtuigd dat de opleiding studenten opleidt tot handelingsbekwame ergotherapeuten op bachelorniveau. Het panel is wel van mening dat in de beoordeling een aantal aspecten systematischer aan bod zouden kunnen komen, zoals de toepassing van de EBP-methodiek, cliëntgerichtheid, kritische zelfreflectie op interventies en het gebruik van (internationale) literatuur.

Uit enquêtes blijkt dat veel studenten van de opleiding Ergotherapie van de Hogeschool Rotterdam een baan vinden in het werkveld en dat het werkveld tevreden is over het niveau.

Het panel concludeert dat de toetsing en beoordeling zodanig is ingericht dat de opleiding kan vaststellen of de student de competenties van de beginnend Ergotherapeut beheerst.

Het panel beoordeelt standaard 3 met een **voldoende**.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	13
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	13
	Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten	25
3	Eindoordeel over de opleiding	33
4	Aanbevelingen	35
5	Bijlagen	37
	Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding	39
	Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma	45
	Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	47
	Bijlage 4: Bezoekprogramma	51
	Bijlage 5: Bestudeerde documenten	57
	Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	59
	Bijlage 7: Verklaring van correctheid en volledigheid	61

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Opleiding voor Ergotherapie
2. Registratienummer opleiding in CROHO	34574
3. Oriëntatie en niveau	hbo bachelor
4. Aantal studiepunten	240 EC
5. Afstudeerrichting(en)	n.v.t.
6. Variant(en)	Voltijd
7. Locatie(s)	Rotterdam
8. AD-programma*	n.v.t.
9. Registratienummer AD in CROHO	n.v.t.
10. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 19 en 20 september 2005 Besluit NVAO: 17 maart 2006

*) Associate Degree, indien van toepassing

Administratieve gegevens van de instelling

11. Naam instelling	Hogeschool Rotterdam
12. Status instelling	Bekostigd
13. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

In- door- en uitstroomgegevens per cohort

Jaar	Instroom	In PF %	In HF %	Uitval in PF %	Uitval na PF* %	Uitval in HF %	Dipl. < 5 jaar %	Dipl. < 8 jaar %
2010	123	97		3				
2009	100	29	34	35		2		
2008	91	2	52	44		2		
2007	86	1	47	49		2	1	
2006	92		24	30	2	7	37	
2005	115		5	33	3	12	46	1
2004	114		2	24	1	6	65	2
2003	118		1	25		8	61	5

P=propedeusefase HF=Hoofdfase *Studenten die na de propedeuse zich niet meer inschrijven voor de hoofdfase

Bron: BMI Hogeschool Rotterdam (peildatum 1 mei 2011)

De uitval tijdens de propedeuse schommelt tussen de 25 en 49 procent. De uitval in de propedeuse neemt toe van 25 procent in 2003 tot 49 procent in 2007. Na 2007 treedt een daling in van de uitval. Of deze daling zich voortzet zal moeten blijken. Hogeschool Rotterdam is gestart met het programma Studiesucces. Dit programma is er op gericht het rendement van de propedeuse te vergroten.

De uitval in de hoofdfase blijft onder de tien procent met uitzondering van cohort 2005 – 2006.

Studieduur van gediplomeerden

Diplomajaar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aantal studenten	58	65	82	69	73	49	-
Studieduur in maanden	51,5	52,8	52,3	50,8	54,4	-	-
Landelijk gemiddelde Ergotherapie	43,3	41,4	43,4	47,6	47,2	-	-
Ergotherapie, Hogeschool Rotterdam	52	52,5	52	51,5	52	-	-

Bron: HBO-raad (12 juni 2011)

De opleiding Ergotherapie Rotterdam biedt een programma met een studieduur van 48 maanden aan. Elders worden verkorte routes aangeboden. Dit verklaart dat de gemiddelde studieduur van afgestudeerden van de opleiding hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van de vier opleidingen Ergotherapie.

Gerealiseerde docent-studentratio

De docent-studentratio voor het curriculum is 1:25 (peildatum 1 juni 2011). Dit is conform de hogeschoolnorm (tussen de 1:25 en 1:30).

Gemiddeld aantal contacturen¹ per fase van de studie

2010 - 2011		Gerealiseerd	Norm Hs. Rotterdam
Propedeuse	Jaar1	616	580
Hoofdfase	Jaar 2	551	580
	Jaar 3	317	320
Afstudeerfase	Jaar 4	292	280

¹ De opleiding hanteert als definitie voor 'contactuur': een klokuur

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Beroepsprofiel

De beroepsvereniging Ergotherapie Nederland heeft in februari 2010 het beroepsprofiel van de ergotherapeut geactualiseerd en gepubliceerd in het document *Beroepsprofiel Ergotherapeut, juni 2010*. Dit document beschrijft het beroep als volgt: "Ergotherapie is gericht op het mogelijk maken van het handelen, zodat participatie – het deelnemen van mensen aan het dagelijks en maatschappelijk leven – gerealiseerd wordt ten behoeve van gezondheid en welzijn. Dit wordt bereikt door de mogelijkheden van personen, organisaties en populaties met betrekking tot het handelen te benutten en te vergroten, dan wel door de omgeving aan te passen en/of te gebruiken." Het nieuwe beroepsprofiel gaat uit van één centrale competentie van de ergotherapeut: expert in het mogelijk maken van handelen. Deze centrale competentie is onderverdeeld in zes generieke competentiegebieden: samenwerken, professioneel werken, communiceren, ondernemen, leven lang leren en pleiten voor participatie.

Landelijke eindkwalificaties

De landelijke eindkwalificaties van de opleiding ergotherapie zijn beschreven in het document *Beroepscompetenties ergotherapie (Verhoef, Zalmstra, Den Haag 2007)*. In de eindkwalificaties zijn de beroepscompetenties ergotherapie, de Dublin descriptor en de generieke kernkwalificaties hbo-bachelor (beide een maat voor het bachelorniveau) en de Algemene Maatregel van Bestuur wet Beroepen in de Gezondheidszorg (BIG) verwerkt. De opleiding heeft in het document *Inhoudelijk opleidingskader Ergotherapie, curriculum 2005 – 2011 (juni 2011)* de eigen visie op het beroep beschreven. De opleiding schrijft in de kritische reflectie dat zij zich profileert door aandacht te besteden aan nieuwe posities, werkerterreinen en ontwikkelingen. De opleiding besteedt daartoe extra aandacht aan de competenties adviseren en innoveren (waaronder evidence-based practice). De competenties zijn in bijlage 1 van dit rapport opgenomen.

De opleiding is bezig, samen met de andere drie opleidingen ergotherapie in Nederland, de landelijke eindkwalificaties af te stemmen op het nieuwe beroepsprofiel van de beroepsvereniging en de Europese Tuning-competenties van het European Network of Occupational Therapy of Higher Education (ENOTHE)².

Eindkwalificaties opleiding

In het document *Beheersniveaus beroepscompetenties Ergotherapie (opleiding ergotherapie Hogeschool Rotterdam, juli 2009)* heeft de opleiding per competentie vijf beheersingsniveaus beschreven. Niveau één beschrijft de competenties op het niveau dat voor het verkrijgen van het propedeusediploma vereist is (startbekwaam), niveau drie beschrijft het niveau dat vereist is voor de stage (stagebekwaam) en niveau vijf beschrijft het niveau van de beginnende beroepsbeoefenaar (beroepsbekwaam). De niveaus geven een indicatie voor de complexiteit, de verantwoordelijkheid en transfer (toepassen van het geleerde in verschillende beroepssituaties). In het document *Beheersniveaus competenties ergotherapeut* zijn de criteria voor de niveaus vastgelegd. Het panel heeft de niveaubeschrijvingen vergeleken met de Dublin descriptor en stelt vast dat deze verwerkt zijn in de niveaubeschrijvingen van de opleiding.

De opleiding is sinds 1998 erkend door de World Federation of Occupational Therapists (WFOT) en voldoet aan de minimum standaard van de WFOT (voor het laatst door WFOT erkend in 2006 en de volgende review zal plaatsvinden in 2012/2013, Bron www.wfot.org d.d. 8 september 2011).

De opleiding betreft het beroepenveld bij het formuleren en bijstellen van de eindkwalificaties. Dit gebeurt op landelijk niveau in overleg met de beroepsvereniging Ergotherapie Nederland en het Studierichtingenoverleg Ergotherapie van de vier ergotherapieopleidingen. Op opleidingsniveau raadpleegt de opleiding de werkveldcommissie van de opleiding Ergotherapie en de docenten. De opleiding heeft veel docenten in dienst die ook in de praktijk van de ergotherapie werken. Via de eigen docenten vindt dus ook reflectie plaats op de relatie eindkwalificaties – beroepspraktijk. Het panel stelt vast dat de opleiding in verschillende overleggen de ontwikkelingen in het beroep en de mogelijke consequenties daarvan voor de beroepscompetenties en de opleidingscompetenties bespreekt. Het panel heeft dit in verslagen van docentenbijeenkomsten, landelijk overleg van opleidingen en werkveldcommissie kunnen vaststellen. Doel van de bijeenkomsten is advisering over voorgenomen veranderingen van curriculum en toetsing van de opleiding, en wederzijdse informatie-uitwisseling over actuele ontwikkelingen in beroep en opleiding.

² Tuning is gericht op het internationaal transparant en vergelijkbaar maken van gelijksoortige opleidingen. Daartoe zijn inmiddels voor ruim 25 vakgebieden referentiepunten gedefinieerd. Deze referentiepunten zijn van belang voor het vaststellen van de gewenste leeruitkomsten of eindtermen van een specifiek studieprogramma (in dit geval ergotherapie). Daarnaast zijn ze belangrijk voor het toelaten van studenten tot een vervolgopleiding. De referentiepunten zijn verwerkt in raamwerken voor vakgebieden, die een koppeling vormen tussen Europese en nationale raamwerken. (Bron: website Nuffic / www.nuffic.nl/, d.d. 21 april 2011)

Via het bezoeken en het verzorgen van presentaties en workshops bij (internationale) congressen van Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), WFOT en ENOTHE, volgt de opleiding de ontwikkeling van het beroep ergotherapie in Nederland en internationaal. Het docententeam houdt zich verder op de hoogte door het lezen van internationale vaktijdschriften en artikelen en speelt ook hier een actieve rol door het regelmatig publiceren van (wetenschappelijke) artikelen.

Overwegingen

Het panel heeft in documenten, zoals het *Opleidingskader* en in de *Cursusbeschrijving kennisbasis Ergotherapie* kunnen vaststellen dat de opleiding aansluit bij het landelijk competentieprofiel Ergotherapie. De competenties sluiten, aldus het panel, aan bij de Dublin descriptoren.

De opleiding betreft het werkveld bij het formuleren van de eindkwalificaties en houdt via congressen en persoonlijke contacten goed voeling met de (internationale) ontwikkelingen in het domein van ergotherapie. De contacten met de praktijk zijn goed verankerd in de opleiding. Dit is een sterk punt.

De opleiding meldt in de kritische reflectie dat zij zich profileert door aandacht te besteden aan nieuwe posities, werkterreinen en ontwikkelingen. Zij besteedt daartoe, aldus de opleiding, extra aandacht aan de competenties adviseren en innoveren. Het panel vindt dat de opleiding dit profiel nader zou kunnen uitwerken door beide competenties specifieker te beschrijven en er in het *Opleidingskader* expliciet aandacht aan te besteden.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Het panel geeft eerst een kort overzicht van de inrichting van het onderwijsprogramma van de opleiding Ergotherapie van Hogeschool Rotterdam.

De opleiding biedt een competentiegericht curriculum aan. Daarin staan de cliëntgerichtheid en de beroepspraktijk centraal. Vanwege het toenemende belang van evidence-based practice in de gezondheidszorg, is evidence-based practice in het curriculum vanaf het eerste jaar ingevoerd.

De twee belangrijkste algemene praktijkmodellen, Canadian Model of Occupational Performance and Engagement (CMOP-E) en Model of Human Occupation (MOHO), vormen in de eerste twee jaren van de opleiding de basis voor ergotherapeutische methodiek. Het procesmodel Canadian Practice Process Framework (CPPF) is leidraad voor het proces dat de ergotherapeut doorloopt.

De opleiding Ergotherapie Rotterdam is volgens het Rotterdams Onderwijs Model (ROM) opgebouwd uit drie leerlijnen:

1. De *kennisgestuurde leerlijn* vormt een belangrijke basis van de beroepsopleiding. De kennisgestuurde leerlijn omvat de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de uitvoering van het beroep ergotherapie. Deze leerlijn bevat theorie, kennis uit praktijkmodellen, methodiek, beroepsvaardigheden, klinisch redeneren, professioneel redeneren, wetenschappelijk redeneren, ethisch redeneren, psychologie en sociologie.
2. In de *praktijkgestuurde leerlijn* staan vraagstukken uit de beroepspraktijk centraal. Vaak gebeurt dit in projecten, bij voorkeur in samenwerking met een opdrachtgever uit de beroepspraktijk. De praktijkgestuurde leerlijn is gericht op praktische toepassing, oefenen met instrumenten, interventies door middel van rollenspelen. De meest herkenbare onderdelen van de praktijkgestuurde leerlijn vormen lessen beroepsvaardigheden in jaar één tot en met vier en de stages in jaar drie en vier. Alle opdrachten vanaf het tweede jaar zijn echte opdrachten uit de ergotherapiepraktijk. Voor het werven van de opdrachten is in de afgelopen jaren een netwerk met bedrijven opgebouwd.
3. *Studentgestuurd onderwijs* kenmerkt zich door het centraal stellen van de student en zijn leerproces. De opleiding stimuleert studenten zelf keuzes te maken in hun leertraject. Studieloopbaancoaching, keuzeonderwijs en de minoren zijn de onderwijseenheden waarin deze leerlijn naar voren komt.

In het *Inhoudelijk opleidingskader Ergotherapie, Curriculum 2005-2011* is aangegeven welke onderwerpen er per leerlijn in het curriculum worden behandeld. De curriculumraad stelt jaarlijks op grond van de studentevaluaties en ontwikkelingen in beroep en gezondheidszorg de inhoud en opbouw van het curriculum vast.

Curriculum 2011-2012				
	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4
Kennisgestuurd	Diagnosticeren Methodiek Beroepsvaardigheden Behandelen en begeleiden Methodiek Beroepsvaardigheden Adviseren Methodiek Beroepsvaardigheden	Diagnosticeren Methodiek Beroepsvaardigheden Behandelen en begeleiden Methodiek Beroepsvaardigheden Adviseren Methodiek Beroepsvaardigheden	Diagnosticeren/ Behandelen/ Adviseren Klinisch redeneren Ethisch redeneren Beroepsvaardigheden Deskundigheid bevorderen/ Innoveren Professioneel redeneren Wetenschappelijk redeneren	Kwaliteit borgen en Innoveren Afstudeerproject
Praktijkgestuurd	Beroepsoriëntatie stage Ondernemen in de zorg Samenwerken	Klinische lessen PMG Ondernemen in de zorg Begeleiden	Hoofdstage 1 Diagnosticeren Behandelen en begeleiden Adviseren Ondernemen en Innoveren Project: Ondersteuning zorgprocessen	Hoofdstage 2 Diagnosticeren Behandelen en begeleiden Adviseren Kwaliteit borgen en Innoveren Afstudeerproject
Student-gestuurd	Keuzeonderwijs Deskundigheid bevorderen	Keuzeonderwijs Deskundigheid bevorderen	Deskundigheid bevorderen	Minor Deskundigheid bevorderen
SLC	SLC	SLC	SLC	SLC

Onderwerpen die in de verschillende studiejaar nadruk krijgen zijn:

Jaar één: Oriëntatie op de opleiding en het beroep en werken aan de beroepscompetenties diagnosticeren, behandelen en begeleiden, en adviseren (segment 1).

Jaar twee: Verdieping van de beroepscompetenties diagnosticeren, behandelen en begeleiden en adviseren (segment 1), waarbij steeds meer rekening gehouden moet worden met de organisatie waarin gewerkt wordt (beroepscompetenties van segment 2) en de ontwikkeling van het beroep (beroepscompetenties segment 3).

Jaar drie en vier: Toepassen van de beroepscompetenties van segment 1 en 2 in de stage; de competenties vanuit segment 3 worden verder verdiept in cursussen en toegepast binnen de tweede stage.

Bevindingen

Inhoud van het programma

Relatie eindkwalificaties - programma

Het panel heeft het programma doorgenomen en stelt vast dat de opleiding op een systematische wijze de inhoud van het programma heeft afgestemd op de beoogde eindkwalificaties. Dit blijkt uit de gedetailleerde curriculumschema's die in de *Hogeschoolgids IvG-Ergotherapie* zijn opgenomen en uit de *Cursusbeschrijvingen kennisbasis Ergotherapie (januari 2011)*. Voor elk cursusonderdeel is beschreven welke eindkwalificatie in de cursus aan bod komt en wat de leerdoelen zijn van de cursus. In het document *Inhoudelijk opleidingskader Ergotherapie, curriculum 2005-2011* is in grote lijnen weergegeven hoe de tien opleidingscompetenties binnen de leerlijnen van het ROM aan studenten worden aangeboden.

Het panel stelt vast dat docenten de competenties en de beheersingsniveaus in de praktijk van het onderwijs toepassen. De competenties zijn leidraad voor de onderwijsinhoud van het opleidingsprogramma. Voor elk programmaonderdeel is een handleiding aanwezig waarin vermeld is wat in het programmaonderdeel aan bod komt (opdrachten, vaardigheidstrainingen, [werk]colleges) en hoe het onderdeel getoetst wordt. Het geheel maakt, aldus het panel, een zeer gestructureerde indruk. Studenten kunnen, aldus het panel na lezing van de studiehandleiding, weten wat er per studieonderdeel van hen verwacht wordt en langs welke weg (zelfstudie, opdracht, instructie, practicum) zij de opleidingscompetenties verwerven.

In het gesprek met studenten bleek dat de studenten de competenties en de verschillende beheersingsniveaus moeilijk kunnen concretiseren. De beschrijving van de descriptor en de beheersingsniveaus zou, aldus het panel, voor studenten concreter gemaakt kunnen worden door in plaats van vijf niveaus drie niveaus te definiëren en wel in taal die voor studenten begrijpelijk is. De opleiding realiseert zich dit en is hiermee bezig.

Kennis en kunde

De opleiding is in 2010 begonnen met het opstellen van een kennisbasis (Body of Knowledge & Skills, BOKS). De kennisbasis is vastgelegd in het schema *Kennisdomeinen 2011 – 2012 (mei 2011, concept)*. Dit document bevat een overzicht van de kennisdomeinen, de tien beroepscompetenties en de programmaonderdelen waarin de kennisdomeinen aan bod komen. Het panel stelt vast dat de belangrijke onderdelen van de ergotherapie voldoende in het programma aan bod komen. Het panel mist echter een nadere uitwerking van het profiel van de opleiding Adviseren en Innoveren (zie standaard 1). De opleiding kan in het programma meer expliciet maken wat Adviseren en Innoveren in de context van Rotterdam inhoudt en wat de toekomstige en huidige ontwikkelingen, bijvoorbeeld vergrijzing en culturele diversiteit, betekenen voor de opleiding. Deze aspecten komen in het curriculum wel aan bod, maar meer impliciet dan expliciet. Gezien het profiel van de opleiding zou de opleiding deze aspecten meer in de opleiding kunnen benadrukken.

In de eerste twee studiejaar is het onderwijsaanbod gecentreerd rond een aantal actuele casussen. Daarin staan de onderwerpen van de kennisbasis Ergotherapie centraal. Het panel vindt dit een sterk punt van de opleiding. Er is een goede relatie tussen theorie en praktijk.

Studenten leren gebruik te maken van wetenschappelijke inzichten in de leerlijn evidence-based practice (EBP). Sinds 2005 leren studenten deze methodiek vanaf het eerste leerjaar, waarmee vanaf het begin een basis wordt gelegd voor het systematisch zoeken, beoordelen en toepassen van wetenschappelijke (internationale) artikelen bij het verwerven van kennis. In het tweede leerjaar beoordelen studenten wetenschappelijke artikelen en richtlijnen in de vorm van *Journal-clubs*. De cursus klinisch redeneren ondersteunt het methodisch denken en handelen tijdens de eerste stage. Daarin is de toepassing van EBP geïntegreerd. Na de stage loopt deze lijn door in een cursus professioneel redeneren en een cursus wetenschappelijk redeneren. In het minor- en het afstudeerproject wordt van studenten verwacht dat ze een beroepshouding hebben ontwikkeld waarin het vanzelfsprekend is dat ze deze kennis en vaardigheden toepassen in een literatuuronderzoek. Een docent van de opleiding maakt deel uit van de redactie van het boek *Evidence-based practice voor paramedici* (Kuiper et al, 2008).

Op basis van bestudering van producten, portfolio en stageverslagen van studenten stelt het panel vast dat studenten de EBP-methodiek beperkt toepassen in de praktijk. De verantwoording van gemaakte keuzes kan beter en ook het gebruik van (internationale) literatuur bij opdrachten is beperkt. Een kritische zelfreflectie op de eigen interventies in de praktijk is in de geschreven producten van studenten vrijwel niet terug te vinden.

Studenten kunnen hun kennis en kunde verbreden of verdiepen in een minor. De minor is met ingang van het jaar 2011 – 2012 opgenomen in de eerste twee kwartalen van het vierde studiejaar (30 EC). Er is keuze uit vijf interdisciplinaire IvG minoren en minoren van binnen en buiten de Hogeschool Rotterdam. IvG biedt een minor aan die de mogelijkheid biedt door te stromen naar een master. De overige vier minoren zijn Publieke gezondheid en wijkgerichte zorg, Zelfmanagement en participatie bij mensen met chronische aandoeningen, Arbeid en gezondheid en Innovatieve klinische zorg. De minoren kennen een theoretisch deel en een praktijkproject (beide 15 EC). Het panel heeft enkele producten van de minoren ingezien over onder andere publieke gezondheid en wijkgerichte zorg. De kwaliteit was wisselend (goed, voldoende, matig).

Relatie met de praktijk

De opleiding heeft, aldus het panel, een goede relatie met de ergotherapiepraktijk. Via verschillende kanalen houdt de opleiding voeling met de praktijk. Voorbeelden zijn:

- Tijdens de tussenevaluatie van de stage bespreken de stagedocent en ergotherapeut-stagebegeleider de aansluiting van de opleiding op de stagepraktijk.
- Het Bureau Externe Betrekkingen (BEB) werft praktijkprojecten die in het derde / vierde jaar in een minorproject worden uitgevoerd.
- De alumnivereniging houdt jaarlijks een inhoudelijk congres op de opleiding Ergotherapie.
- Zeven docenten zijn werkzaam bij de kenniskringen van het IvG, waar ze praktijkgericht onderzoek en praktijkgerichte projecten uitvoeren. Door middel van deze onderzoeken en projecten vindt afstemming plaats met het werkveld.
- Alle docenten houden de vakliteratuur bij, nemen deel aan congressen en houden (deels via hun eigen ergotherapiepraktijk) de ontwikkelingen in het werkveld bij.

Beroepsvaardigheden

Beroepsvaardigheden komen in het curriculum ruim aan bod, aldus het panel. In de eerste twee jaar is er veel aandacht voor het behandelen van casussen. In de oriënterende stage, projecten en klinische lessen komt de student in aanraking met verschillende praktijksituaties. Kleine groepen studenten wonen tijdens een klinische les een behandelsessie bij, bespreken deze en presenteren hun bevindingen tijdens een les. De hoofdstages zijn in het eerste semester van het derde jaar en het laatste semester van het vierde jaar (steeds vier dagen per week). Aan het eind van de tweede hoofdstage moeten studenten tonen dat ze in de praktijk professioneel kunnen handelen (niveau beginnend beroepsbeoefenaar). Het panel heeft in het gesprek met stagebegeleiders kunnen vaststellen dat de opleiding de praktijkcomponent goed heeft vormgegeven.

Praktijkbegeleiders uit het werkveld zijn zeer te spreken over de wijze van begeleiden en beoordelen van de beroepsvaardigheden. Zij vinden dat studenten flexibel zijn en creatief in het bedenken van oplossingen.

Studenten dienen voorts in beroepsproducten aan te tonen dat ze beschikken over beroepsvaardigheden. De opleiding selecteert uit deze set van beroepsproducten enkele producten en geeft daarop feedback. Studenten hadden kritiek op het grote aantal beroepsproducten dat zij moesten opleveren. De opleiding heeft daarop in overleg met de werkveldcommissie besloten het aantal te maken beroepsproducten te reduceren.

Internationalisering

Internationalisering komt in het curriculum tot uiting via *studentenmobiliteit* en *internationalisering curriculum*. Elk jaar gaat vijf procent van de studenten naar het buitenland voor de stage of de afstudeeropdracht. Er zijn Engelstalige handleidingen aanwezig voor studenten en hun begeleiders. De opleiding stimuleert voorts studenten internationale congressen te bezoeken. Elk jaar nemen ongeveer vijftien studenten deel aan internationale congressen. Derdejaarsstudenten hebben voor hun presentatie op het Internationale congres van het Consortium of Institutes of Higher Education in Health and Rehabilitation in Europe (COHEHRE) een prijs gewonnen voor hun presentatie over vrijwilligers in de zorg.

Studenten die daarvoor kiezen kunnen in het programma hogeschoolprogramma *Internationalisation @ Home* werken aan een project met internationale context (cursus Ondernemen en innoveren). Alumni die in het buitenland werken zorgen voor praktijkopdrachten / casussen.

Studenten moeten voor de minor en het afstuderen Engelstalige literatuur bestuderen. Dit is naar het oordeel van het panel in beperkte mate het geval in de minorproducten en afstudeerdossiers, die het panel heeft ingezien. Verwijzingen naar (wetenschappelijke) artikelen (nationaal en internationaal) is in overige producten van de studenten ook beperkt aanwezig.

Vormgeving van het programma

Didactisch model

Het didactisch model dat de opleiding gebruikt is in de inleiding van dit hoofdstuk beschreven. Dit model past aldus het panel, goed bij de doelen die de opleiding nastreeft. De drie leerlijnen van het ROM model in combinatie met het competentiegericht onderwijs zorgen ervoor dat er een leersituatie is waarin theorie en praktijk met elkaar in verband worden gebracht. Daarnaast heeft de opleiding als uitgangspunt dat het onderwijsleerproces congruent is aan het hulpverlenersproces (*teach what you preach*). Respectvol omgaan met cliënten is voor de therapeut van essentieel belang. In gesprekken met de studenten en het werkveld komt naar voren dat de opleiding sterk is in het ontwikkelen van de student tot therapeut. Feedback op het functioneren is mede gericht op de persoonsvorming van de student. Dit aspect krijgt in de feedback extra aandacht en is, aldus het panel, goed vormgegeven in de opleiding. Docenten van de opleiding zijn veelal naast hun docentschap zelf werkzaam in de praktijk en kunnen vanuit hun eigen ervaring hierop studenten goed begeleiden, zo meent het panel.

Het panel merkt wel op dat reflectie op het methodisch handelen in de beroepsproducten van studenten naar de mening van het panel, in beperkte mate aanwezig is. En de huidige producten zijn vooral gericht op het uitvoeren van het behandelplan opgesteld door de student. Of de cliënt daarbij betrokken is geweest, is niet duidelijk uit de producten op te maken (zie ook standaard 3).

De *vormgeving* van het programma is zodanig dat studenten veel met de praktijk in aanraking komen. Er is een goede mix van werkvormen waarin de student kennis verwerft en vaardigheden oefent. In praktijkopdrachten past hij de kennis en vaardigheden toe. De feedback die docenten geven op de kwaliteit van de uitvoering van praktijkopdrachten is goed in de opleiding verankerd.

Begeleiding van studenten

De begeleiding van studenten begint bij de aanmelding van de student. In een startgesprek met de student gaat de opleiding na of de student voldoende is voorbereid op de studie. De opleiding brengt mogelijke deficiënties in kaart die studenten in het eerste jaar moeten wegwerken. IvG biedt daarnaast studenten de mogelijkheid een programma van de *summerschool* te volgen. Dit programma bereidt studenten voor op de studie. In de herfst biedt IvG een vergelijkbaar programma aan (*de autumnschool*). Studenten met wie het panel sprak, zijn tevreden over de aansluiting van het onderwijs op de vooropleiding.

De begeleiding van de studenten tijdens de studie vindt plaats in de vorm van studieloopbaanbegeleiding (SLC), stagebegeleiding en begeleiding bij cursussen. Het panel stelt vast dat de begeleiding goed is doordacht en goed is uitgewerkt. Speciaal getrainde coaches (docenten) begeleiden studenten in het plannen van de studie en bewaken van de voortgang ervan. Peercoaches (ouderejaarsstudenten) begeleiden jongerejaars studenten. Stagebegeleiders op de werkplek worden getraind in het begeleiden en beoordelen van studenten. Het panel vernam van stagebegeleiders dat zij deze de training erg waarderen. Zij krijgen daarmee zicht op de eisen die de opleiding stelt aan de studenten. De begeleiding bij cursussen gebeurt zowel in direct contact met de docent als via informatie op het intranet

(N@tschool). Daar vinden studenten voorbeeldtoetsen en de nodige informatie over de cursus, opdrachten, stage en afstuderen.

Studenten oordelen wisselend over de uitvoering van de begeleiding. Zij zijn tevreden over de begeleiding bij de stages in het algemeen. Er is wel kritiek geuit op de voorbereiding op de eerste stage. In deze eerste stage behaalden veel studenten niet het vereiste eindniveau. Studenten zijn matig tevreden over SLC en begeleiding bij cursussen (Bron: NSE 2010). De opleiding heeft maatregelen genomen om de SLC en de voorbereiding op de eerste stage te verbeteren. SLC is nu vóór de eerste stage specifiek gericht op de voorbereiding op de stage. Tevens is er voor studenten die tijdens de stage onder het niveau presteren een cursus ontwikkeld (*StagePlus*). Het panel beoordeelt dit positief. In samenhang met deze maatregelen is een projectgroep bezig met het bijstellen van het curriculum dat vooraf gaat aan de eerste stage. Het methodisch handelen moet daarin meer aandacht krijgen. Ook de toetsdrempel voor het mogen deelnemen aan de eerste stage is herzien.

Verskillende leerroutes

De opleiding kent geen aparte leerroutes voor vwo of mbo. Wel biedt de opleiding / IvG studenten de mogelijkheid om een extra inspanning te leveren in het honoursprogramma. Studenten volgen bovenop het gewone curriculum studieoverstijgend onderwijs. In een leerwerkgemeenschap werken ze met een vaste begeleider in een multidisciplinaire setting aan complexe vraagstukken die met de gezondheidszorg te maken hebben. Het programma is in samenwerking met het lectoraat ontwikkeld. Bij afstuderen krijgen honoursstudenten het predicaat 'excellent' op hun bul. Zeven van de vijftien IvG-deelnemers aan het honoursprogramma zijn studenten Ergotherapie.

Kwaliteit van het personeel

Vakspecifieke kennis en kennis van de beroepspraktijk

Het docententeam bestaat uit tweeëntwintig docenten. Zeven docenten hebben een masterdiploma of vergelijkbaar; één docent is met een master bezig. Verder zijn twee docenten met een promotietraject bezig. Bij de werving van nieuw personeel geldt recente praktijkervaring als een van de aanstellingsvoorwaarden. Drie kwart van de docenten is werkzaam in de beroepspraktijk. De opleiding huurt zo nodig expertise van buiten in als het gaat om zeer specifieke kennis van de beroepspraktijk (gastdocenten).

Docenten houden hun kennis bij door begeleidingswerkzaamheden bij stages en projecten, actief lidmaatschap van de landelijke beroepsvereniging Ergotherapie Nederland (EN), deelname aan de landelijke docentendag, deelname aan relevante kenniskringen (onder begeleiding van een lector en/of senioronderzoeker doen zij praktijkgericht onderzoek). Twee docenten voeren binnen het kenniscentrum een promotieonderzoek uit. Het nevendoeel daarvan is dat de uitvoering van het onderzoek leidt tot versterking van de wetenschappelijke oriëntatie in het curriculum. Het panel is positief over de beroepspecifieke kwaliteiten van het docententeam.

Onderwijskundige en didactische kennis

Nieuwe docenten zonder didactische bevoegdheid volgen na een inwerkperiode van een half jaar (met coaching en de korte didactiekursus Quick Start) een didactische opleiding van een jaar. Momenteel zijn nog drie docenten met de opleiding bezig.

Naast de reguliere IvG-themadagen in elk onderwijskwartaal (met onderwerpen als toetsen, wetenschappelijke vaardigheden en begeleiden portfolio) vindt bij Ergotherapie één plenaire scholingsdag per jaar plaats. Wegens de wijzigingen in het systeem van toetsen en afstuderen (zie standaard 3) ligt de prioriteit bij het samenstellen van kennistoetsen en het criteriumgerichte interview. Tijdelijke docenten hebben eveneens de mogelijkheid deel te nemen aan interne scholingsbijeenkomsten en andere docentbijeenkomsten. Ervaren docenten begeleiden hen verder in onderwijskundig opzicht.

Het panel merkt op dat het docententeam de afgelopen jaren onder moeilijke omstandigheden heeft gewerkt. Herhaalde veranderingen in bedrijfsprocessen, beleidsvorming en organisatiestructuur samen met de sterk wisselende manier waarop het team door onderwijsmanagers werd aangestuurd, zorgden voor onduidelijkheden en hebben de werkdruk doen toenemen. De specifieke deskundigheid van docenten werd niet altijd goed benut.

Het afgelopen jaar is onder leiding van een interim-manager veel energie gestoken in het smeden van een goed samenwerkend opleidingsteam en het aanspreken en gebruiken van de sterke kanten van de individuele docent. Ook is de werkdruk besproken en, aldus de docenten, zoekt het management op constructieve wijze naar oplossingen. Het panel stelt vast dat het team op enthousiaste wijze werkt aan het ontwikkelen en verbeteren van de opleiding. Een voorbeeld daarvan is het implementeren van het toetsbeleid. Daar is in de periode 2010 – 2011 veel aandacht aan besteed (zie standaard 3).

Studenten zijn tevreden over de vakdeskundigheid en kennis van de beroepspraktijk. Zij zijn matig tevreden over de didactische kwaliteiten van docenten. De opleiding gaat de komende periode door met het verder ontwikkelen en versterken van de onderwijskundige en didactische kennis binnen het team, aldus het opleidingsmanagement.

Het *docententeam* heeft voldoende kennis van het vak en van de beroepspraktijk. Een groot deel van de docenten werkt als praktiserend ergotherapeut. Het team houdt de actuele ontwikkelingen in het vakgebied bij via studie, onderzoek en deelname aan kenniskringen en bijeenkomsten van beroepsvereniging en vakdocenten (landelijke overleggen opleidingen Ergotherapie). De opleiding besteedt, aldus het panel, voldoende aandacht aan het verder ontwikkelen van de onderwijskundige kennis van het team (bijvoorbeeld didactiek en toetsen en beoordelen). Het panel vindt dat het team gekwalificeerd is om het programma op het gewenste niveau uit te kunnen voeren.

Kwaliteit van de opleidingsspecifieke voorzieningen

Het panel heeft de voorzieningen bekeken en stelt vast dat deze voldoen aan wat van een opleiding Ergotherapie verwacht mag worden. Er zijn lokalen met oefensituaties (bed, keuken, toilet), skillslabs waar studenten beroepsvaardigheden kunnen oefenen. Verder zijn er op de locatie Museumpark skillslabs (met camera en recorder) voor communicatieve vaardigheden, computerwerkplekken en kleine werkruimtes waar studenten zelfstandig aan opdrachten kunnen werken. Het IvG heeft een uitleenbalie waar studenten rolstoelen, rollators of bijvoorbeeld tilliften kunnen lenen.

De mediatheekcollectie omvat alle relevante vakbladen. Van de verplichte en aanbevolen literatuur zijn twee exemplaren aanwezig. Digitale databanken zijn beschikbaar via het intranet van de hogeschool. Studenten kunnen voor alle voorkomende vragen dagelijks terecht bij de informatiebalie van het IvG.

N@tschool is de elektronische leeromgeving waarvan ook Ergotherapie gebruik maakt. Hierop is onder meer gedetailleerde cursusinformatie te vinden; studenten houden hier ook hun portfolio bij.

Naast de eigen voorzieningen van de opleiding maakt IvG ook gebruik van voorzieningen van externe partijen (leveranciers, gastdocenten met een eigen praktijk). Dit gebeurt bijvoorbeeld bij beroepsvaardigheden (derde studiejaar), waar leveranciers diverse workshops verzorgen.

Studenten zijn tevreden over de voorzieningen, echter de werkplekken voor studenten zien zij als een verbeterpunt (kleine ruimtes voor werkgroepen). De docenten zijn zeer matig tevreden over de voorzieningen, zoals de beschikbaarheid van (praktijk)lokalen op drukke dagen. De ruimteproblematiek is, aldus de opleiding, terug te voeren op de toenemende studentenaantallen die van de bestaande voorzieningen binnen de hogeschool gebruik moeten maken. De opleiding verwacht veel van de voorgenomen verhuizing naar een nieuwe locatie (Enecogebouw) dat in 2012 wordt opgeleverd.

De *opleidings specifieke voorzieningen* passen bij de uitgangspunten van de opleiding. Er zijn voldoende mogelijkheden om in de praktijk te werken en via mediatheek en intranet hebben studenten en docenten voldoende toegang tot vakspecifieke kennisbronnen en (wetenschappelijk) onderzoek.

Samenhangende onderwijsleeromgeving

De curriculumraad, jaarcoördinatoren, de opleidingscommissie en docenten / stagecoördinatoren *bewaken de kwaliteit* van de onderwijsleeromgeving. De curriculumraad komt minimaal twee keer per maand bijeen. Drie van de vier leden hebben een ROM-leerlijn als aandachtsgebied en één lid richt zich op de leerlijnoverstijgende programmaonderdelen zoals keuzevakken en minor). Twee jaarcoördinatoren (eerste en tweede studiejaar, en derde en vierde studiejaar) houden zich meer in detail bezig met de operationele inhoud van het curriculum. De opleidingscommissie bespreekt evaluaties en het noodzakelijke verbeterbeleid (opgericht in juni 2011). Docenten bespreken in wisselende samenstellingen wekelijks de onderwijsinhoud, organisatie en/of didactische aanpak.

Het panel stelt vast dat de opleiding de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving bewaakt via evaluaties, reflectie op de uitvoering van het programma in verschillende gremia en doorvoeren van verbeteracties. In de kritische reflectie zijn daarvan verschillende voorbeelden opgesomd: voorbereiding eerste stage, aanpassen SLC, bijstellen curriculum voor de stage (meer aandacht voor methodisch handelen), deskundigheidsbevordering toetsen en beoordelen, doorontwikkelen van relatie onderzoek – onderwijs (lectoraat). De lector gaat in de nabije toekomst deel uitmaken van de curriculumraad. Het panel beoordeelt dit positief. Daarmee legt de opleiding een formele relatie tussen praktijkgericht onderzoek en onderwijs.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de inhoud van het programma afgestemd is op de eindkwalificaties van de opleiding. De opleiding combineert kennisverwerving met toepassing van kennis. De opleiding is sterk praktijkgericht en besteedt veel aandacht aan de vorming van de student tot therapeut. Dit vindt het panel een sterk punt van de opleiding. Een aandachtspunt is de reflectie op het professioneel handelen en de cliëntgerichtheid bij het opstellen van behandelingsplannen. De opleiding heeft intensieve contacten en samenwerkingsverbanden met het werkveld. De speerpunten innoveren en adviseren mogen meer expliciet aandacht krijgen in het curriculum.

De kennisgestuurde leerlijn, de praktijkgestuurde leerlijn en het studentgestuurde onderwijs (ROM) zorgen voor samenhang in het programma.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De opleiding heeft tot het collegejaar 2010 - 2011 als volgt getoetst. In de eerste twee studiejaar werd in elk onderwijskwartaal één integratieve kennistoets afgenomen. Daarnaast waren er gedurende de hele studie portfoliogesprekken, waarin een selectie van beroepsproducten werden getoetst. Performance assessments namen een dominante plaats in in het toetsen. Deze wijze van toetsen was zeer arbeidsintensief en, aldus de opleiding, ingewikkeld niet transparant genoeg. In het collegejaar 2010 – 2011 is om die reden een nieuw systeem van toetsing ingevoerd.

In een *Toetsplan* is beschreven welke toetsvormen de opleiding nu gebruikt. In de *Kennisgestuurde leerlijn* zijn dit kennistoetsen en vaardigheidstoetsen. In de eerste twee studiejaar toetst de opleiding enkelvoudige handelingen die zijn afgeleid van de beroepspraktijk.

In de *Praktijkgestuurde leerlijn* toetst de opleiding complexe schriftelijke beroepsproducten die afzonderlijk worden beoordeeld. In ieder studiejaar toetst de opleiding de beroepscompetenties diagnosticeren, behandelen en begeleiden en adviseren (segment 1) in een performance assessment. In de eerste twee studiejaar gebeurt dit met simulatiepatiënten. Voor eerstejaars bleek dit echter nog te moeilijk. Met ingang van collegejaar 2011-2012 zijn daarom ten behoeve van het eerste studiejaar korte vaardigheidstoetsen toegevoegd. In latere jaren is er een assessment met reële patiënten (tijdens de stages). De derde toetsvorm is het criteriumgerichte interview waarvoor studenten een kritische reflectie moeten schrijven over de beroepscompetenties die zij beheersen.

Studenten bewijzen dit aan de hand van een dossier dat is afgeleid van hun ontwikkelingsportfolio. De opleiding neemt vier keer een criteriumgerichte interview af: ter verkrijging van het propedeusediploma (einde jaar 1), ter vaststelling dat de stagedrempel is behaald (einde jaar 2), als formatief/diagnostisch instrument waarmee studenten kunnen vaststellen hoe ver ze van het eindniveau verwijderd zijn (einde jaar 3), en vanaf 2012 als afstudeermoment (einde jaar 4).

In de *Studentgestuurde leerlijn* staat professionele attitudevorming centraal (studieloopbaancoaching). De producten die studenten voor het coachingstraject leveren, worden opgenomen in hun (ontwikkelings)portfolio.

Studenten krijgen altijd een schriftelijke en mondelinge toelichting op de beoordeling van het performance assessment en het portfoliogesprek. Voor de kennistoets is er toetsinzage. Het panel heeft inzage gehad in de beoordeling van performance assessments en deze besproken met de begeleidende docenten. Studenten melden dat zij op basis van de mondelinge en schriftelijke feedback goed weten wat zij kunnen of (bij een onvoldoende) moeten verbeteren. Studenten krijgen goede feedback op hun persoonlijke ontwikkeling tot therapeut. Daar zijn zij erg tevreden over.

Ook heeft het panel inzage gehad in kennistoetsen deze zijn van voldoende kwaliteit en ze toetsen de kennis die nodig is voor een opleiding ergotherapie op hbo-niveau.

Studenten tonen zich in de NSE ontevreden over de informatie over toetsen en beoordelen vooraf (informatie over de criteria). Over de afstemming tussen de toetsen en het onderwijsprogramma zijn zij wel tevreden. Het panel heeft studenten gevraagd wat er aan de informatie over de toetsen ontbreekt. Met name studenten in het eerste jaar vinden de competenties en omschrijving van de beheersingsniveaus erg abstract. In de loop van de opleiding krijgen studenten beter zicht op wat er van hen verwacht wordt, aldus ouderejaars met wie het panel sprak. Dat neemt niet weg dat de opleiding de competenties (en de daarbij behorende criteria en beheersniveaus) begrijpelijker zou kunnen formuleren (zie standaard 2). De opleiding herkent die kritiek en heeft daartoe een competentiematrix ontwikkeld waarin de beroepscompetenties en beheersniveaus zijn gekoppeld aan cursussen, BOKS en toetsen. Docenten gebruiken de 'driedimensionale' matrix gedurende de hele opleiding als een routekaart onder andere om de studievoortgang van studenten te monitoren. Hiermee komt de opleiding, aldus het panel, tegemoet aan de wens van de studenten om beter inzicht te verschaffen in de beoordelingscriteria.

In de HBO-Monitor van 2010 geven afgestudeerden uit 2008-2009 aan dat de toetsen en opdrachten te gemakkelijk waren (score 2.7) en dat er wat hen betreft meer op inzicht getoetst mag worden (score 2.9).

Het panel heeft het onderwerp toetsen en beoordelen uitvoerig besproken met docenten, studenten en het management. Uit gesprekken met docenten die deel uitmaken van de examencommissie en toetscommissie blijkt, dat de opleiding in de afgelopen twee jaar veel tijd heeft besteed aan het ontwikkelen en verbeteren van het toetsbeleid. Het beleid is goed vastgelegd. Faseniveaus en beoordelingscriteria zijn in voldoende mate uitgewerkt om tot betrouwbare oordelen te komen. Uit de gesprekken met docenten blijkt dat zij goed ingevoerd zijn in de nieuwe toetssystematiek en daarin geschoold zijn en worden. Docenten

overleggen met elkaar over de interpretatie van beoordelingscriteria en de toepassing van de normen. Het panel beoordeelt dit positief. De onderlinge discussie over criteria bevordert de transparantie van het toetsen en beoordelen en de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (zie ook onder het kopje *Borging*).

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Afstuderen oude stijl

Tot studiejaar 2010 - 2011 studeerden de studenten af volgens de procedure afstuderen-oude-stijl. Het afstuderen bestond uit drie onderdelen: de hoofdstage, een scriptie en een portfoliobeoordeling die afgesloten werd met een eindgesprek. Deze zijn hieronder nader toegelicht.

Stage:

Studenten moesten in drie case studies laten zien dat zij de hele behandeling van een cliënt beheersten. In deze drie case studies moesten de studenten met behulp van vakliteratuur, overeenkomstig de stappen van evidence-based practice, gefundeerd verantwoording afleggen over hun eigen handelen. Ook werden in de laatste hoofdstage vier performance assessments afgenomen (toetsen en beoordelen van de beroepscompetenties uit segment 1 op niveau 5). De performance assessments en de case studies waren voorwaardelijk voor de beoordeling van de stage als geheel. De opleiding beoordeelde de case studies, performance assessments, en de stage mede op basis van het advies van de stagebegeleider. Alle competenties werden beoordeeld op het eindniveau.

Portfolio:

Studenten lieten in een portfolio aan de hand van een selectie van beroepsproducten zien dat zij alle competenties beheersen op het hoogste beheersniveau (segment 1, 2 en 3). Daartoe moesten studenten per beroepscompetentie twee beroepsproducten als bewijsmateriaal verzamelen. De portfoliobeoordeling werd afgesloten met een gesprek met een docent en een vertegenwoordiger van het werkveld.

Scriptie:

De scriptie van het minorproject was ook onderdeel van het afstudeerproject. Dit leidde tot het dubbel beoordelen van sommige beroepsproducten / competenties.

Afstuderen nieuwe stijl

Met ingang van collegejaar 2011-2012 is de afstudeerfase anders ingericht (afstuderen-nieuwe-stijl). De afstudeerfase vindt plaats in de tweede helft van het laatste jaar na het afronden van de minor. In deze fase lopen de studenten vier dagen per week stage. Het onderwijs (inclusief intervisie) op de terugkomdagen is grotendeels gericht op onderzoeksvaardigheden in relatie tot het afstudeeronderzoek dat in de stagepraktijk plaatsvindt. Het systeem van toetsing van de beroepscompetenties op beheersniveau vijf ziet er als volgt uit:

Na afloop van de afstudeerstage beschrijven de studenten in een *stageverslag* hoe zij als ergotherapeut in de organisatie werken (segment 1 en 2, beheersniveau vijf). In het stageverslag zijn ook enkele *case studies* opgenomen.

Studenten maken een *afstudeerwerkstuk* dat bestaat uit een literatuur- en/of praktijkonderzoek. Hiermee worden beroepscompetenties uit segment 2 (kwaliteit borgen) en 3 (innoveren) getoetst op beheersniveau vijf.

Studenten stellen een *portfolio* samen en laten aan de hand van hun portfolio zien dat ze alle beroepscompetenties op beheersniveau vijf beheersen. Het portfolio wordt afgesloten met een *criteriumgericht interview*. In alle gevallen beoordeelt de opleiding de student, waarbij het advies van de praktijk wordt betrokken.

Het nieuwe systeem van afstuderen is in het begin van het studiejaar 2011–2012 ingevoerd. Eind oktober 2011 zijn de procedure afstudeerbegeleiding en de beoordelingscriteria waaraan de afstudeeronderwerpen/projecten moeten voldoen definitief vastgelegd. De opleiding heeft de procedure portfolio-assessment van de opleiding HBO-V van Hogeschool Rotterdam overgenomen (*Portfolio-assessment bachelor Verpleegkunde, mei 2011*). Het panel heeft dit document ingezien en vindt dat dit een goede basis is voor het beoordelen van een portfolio.

Het panel heeft portfolio's gezien van vijftien studenten die volgens de oude stijl zijn afgestudeerd. Het panel heeft vier portfolio's vóór het visitatiebezoek bestudeerd. Het panel kon op basis van deze portfolio's slechts ten dele nagaan of de eindkwalificaties op hbo-niveau waren behaald. Op de dag van visitatie heeft het panel nog elf door het panel geselecteerde portfolio's ingezien en eindgesprekken op band beluisterd. Ook deze elf portfolio's en de eindgesprekken gaven onvoldoende inzicht in de complete set van opleidingscompetenties (het eindniveau).

Het panel stelt vast dat studenten de keuzes die zij maken beperkt verantwoord en resultaten van opdrachten of beroepsproduct zelden kritisch evalueren. De professionele zelfreflectie is, aldus het panel, beperkt.

Ook de verantwoording van de beoordeling door de opleiding is niet goed navolgbaar voor het panel. Het beoordelingsformulier van het portfolio is daarvoor te weinig specifiek over de hbo-kwalificaties.

Uit het gesprek met de docenten blijkt dat de opleiding in het jaar 2010 – 2011 enigszins heeft gevarieerd op de afstudeerprocedure. Studenten hebben een portfolio moeten samenstellen als bijlage bij een sollicitatiebrief (op basis van een personeelsadvertentie). De brief en het portfolio waren input voor het eindgesprek. Studenten waren vrij om beroepsproducten in het eindportfolio op te nemen die zij van belang achtten voor de functie waarop zij 'solliciteerden'. De inhoud van de portfolio's dekt daarom niet altijd alle eindkwalificaties van de opleiding. De portfolio's geven derhalve geen goed beeld van de mate waarin studenten de eindkwalificaties van de opleiding beheersen. De portfolio's die het panel heeft ingezien zijn illustratief voor de ingewikkelde en niet-transparante wijze van de oude toetspraktijk.

Het panel heeft uitvoerig met docenten en studenten gesproken over de portfolio's en het gehele afstudeertraject oude stijl. In een extra zitting met een drietal docenten die studenten in hun afstudeerfase begeleiden en beoordelen heeft het panel nog inzage gehad in de wijze waarop de opleiding de andere onderdelen van het afstudeertraject beoordeelt: case studies, performance assessments en de stage. Aan de hand van voorbeelden van rapportages van

assessments en feedback op case studies stelt het panel vast dat de opleiding de competenties van studenten via verschillende toetsinstrumenten beoordeelt. Studenten die niet voldoen aan de criteria van de case studies en performance assessments krijgen gerichte feedback op wat nog niet voldoet of wat beter kan. Op basis van de toelichting op het afstudeertraject oude stijl komt het panel tot de overtuiging dat de opleiding het eindniveau van de opleiding voldoende kan vaststellen aan de hand van de verschillende beoordelingsinstrumenten. Het instrument portfolio is slechts een onderdeel van het hele afstudeertraject. Het panel vindt dat dit onderdeel van het afstudeertraject verbetering behoeft. De opleiding is zich hiervan goed bewust en heeft dit onderdeel reeds aangepast voor het studiejaar 2011 – 2012.

Het panel stelt vast dat in de eindproducten van de studenten het methodisch werken, cliëntgerichtheid, analyse van het probleem en literatuuronderzoek beperkt aan bod komen. Ook de aspecten adviseren en innoveren (profilering van de opleiding, zie standaard 1) komen in de eindproducten van studenten matig aan bod. De opleiding kan, aldus het panel, op deze punten meer de nadruk leggen bij de beoordeling van het eindniveau. Het panel is gezien de verbetering die de opleiding heeft gemaakt in het gehele toetshuis (propedeuse, hoofdfase en afstuderen) en de professionalisering van docenten (met name op het gebied van toetsen en onderzoek) en de nieuwe richtlijnen voor het portfolio-assessment ervan overtuigd dat de opleiding studenten opleidt tot handelingsbekwame ergotherapeuten op bachelorniveau.

Uit enquêtes blijkt dat veel studenten van de opleiding Ergotherapie van de Hogeschool Rotterdam een baan vinden in het werkveld en dat het werkveld tevreden is over het niveau. Een lid van de beroepenveldcommissie meldde dat studenten (stagiaires en afstudeerders) innovatief en ondernemend zijn.

De HBO-Monitor 2010 laat zien dat de beroepscompetenties die de opleiding voor ogen heeft, aansluiten bij wat er van beginnende beroepsbeoefenaren wordt verwacht. De respondenten vinden de opleiding een goede basis om te starten op de arbeidsmarkt of om competenties verder te ontwikkelen. De voorbereiding op de actuele beroepspraktijk oogstte het rapportcijfer voldoende (6.0). Ruim negentig procent vindt dat het functieniveau past bij het opleidingsniveau en ruim zestig procent is tevreden of zelfs meer dan tevreden over de aansluiting opleiding-werk.

De opleiding heeft in 2010 een eigen onderzoek verricht onder veertig afgestudeerden van een cohort dat het competentiegerichte curriculum in zijn geheel heeft gevolgd (respons vijfentwintig procent). Alle respondenten vinden dat zij een functie uitoefenen op hbo-niveau of hoger dan het hbo-niveau. Ook vinden zij dat zij de beroepscompetenties uit de drie segmenten voldoende tot goed beheersen om als ergotherapeut te starten.

Borging toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding heeft haar regels en procedures rond toetsing vastgelegd in het Onderwijs- en Examenreglement (OER). De taken en verantwoordelijkheden van betrokkenen bij het toetsen en beoordelen zijn vastgelegd in het instituutbrede toetsbeleid.

Elke opleiding heeft een eigen 'toetshuis' dat bestaat uit een *Toetsplan*, waarin onder meer een toetsmatrix is opgenomen, die aangeeft waar in het curriculum de beroepscompetenties op beheersniveau 5 worden getoetst. Verder zijn er de *Toetsbeschrijvingen*, waarin per toets onder meer beschreven is hoe de betrouwbaarheid en de validiteit zijn geborgd. Ten derde zijn er de *Toetsmatrijzen*, waarin de curriculumraad van de opleiding per toets heeft vastgesteld welke beroepscompetenties op welke beheersniveaus getoetst worden. Deze laatste twee documenten worden in een cyclus van drie jaar herzien en gevalideerd door de examencommissie en de toetscommissie.

Een instituutsbrede examencommissie bewaakt de uitvoering van het IvG-toetsbeleid en het toetsplan van de opleiding. De instituutsbrede examencommissies is ontstaan uit het samenvoegen van de examencommissies van de afzonderlijke opleidingen van het IvG. Dit heeft geleid tot uitwisseling van ervaringen met toetsen en beoordelen tussen de opleidingen van het instituut. Leden van de examencommissie melden dat de uitwisseling van 'best practices' op het gebied van toetsen goed en inspirerend werkt. Het panel beoordeelt dit positief.

Het panel heeft gesproken met docenten van de opleiding die zitting hebben in de examencommissie en de toetscommissie. Uit het gesprek blijkt dat de commissieleden goed op de hoogte zijn van het toetsbeleid.

De toetscommissie op het niveau van de opleiding bewaakt de kwaliteit van toetsing en is gemandateerd door de examencommissie. Voorafgaand aan iedere toetsweek vindt afstemmingsoverleg plaats tussen de docenten. Dat is onder andere bedoeld om de betrouwbaarheid bij de beoordeling te bevorderen.

De toetscommissie stelt samen met de curriculumraad een jaarplanning op voor het evalueren van de kwaliteit van de toetsen. De opleiding bewaakt de kwaliteit van de toetsen vooraf via overleg tussen docenten onderling (intercollegiaal overleg). De toetscommissie evalueert de toetsen achteraf op basis van een steekproef. Daarbij maakt deze commissie gebruik van de ontwikkelde evaluatie-instrumenten van het Expertise Centrum Toetsing en Assessment (ECTA) van het IvG. De toetscommissie bespreekt de resultaten met toetsontwikkelaars en rapporteert aan de examencommissie en de curriculumraad. Het toetsen is ten minste een keer per jaar onderwerp van de didactische scholing van docenten. Didactische scholing vindt één keer per kwartaal plaats.

Het panel heeft diverse vormen van toetsen ingezien en stelt vast dat voor elke toetsvorm een specifiek borgingsmechanisme is ontwikkeld:

- Inhoudsdeskundige docenten ontwikkelen *kennistoetsen*. Daarbij is de toetsmatrijs (opgesteld door de curriculumraad) richtinggevend.
- Voor eerstejaars- en tweedejaarsstudenten is er een handleiding waarin de verschillende soorten *assessments*, de wijze van beoordelen en de beoordelingscriteria zijn beschreven. In het eerste studiejaar neemt één docent (tevens ergotherapeut) deze toetsen af. In het tweede studiejaar is daarnaast een ergotherapeut uit de praktijk bij de beoordeling betrokken. In latere jaren neemt de stagebegeleider de assessments af.

Deze geeft over de beoordeling advies aan de stagedocent. De opleiding schoolt³ stagebegeleiders in het (mede)beoordelen van stagiaires.

- Eén docent beoordeelt aan de hand van een beoordelingsformulier het *portfolio* van studenten. Deze docenten zijn altijd ergotherapeut. De wijze van toetsen en beoordelen staat beschreven in een handleiding voor alle studiejaar. Voordat portfoliobeoordeling of portfoliogesprekken plaatsvinden, heeft overleg plaats tussen docenten die portfolio's beoordelen (afstemmingsoverleg). Bij het afrondende portfoliogesprek in het vierde jaar is een ergotherapeut uit de beroepspraktijk betrokken, die adviseert over de beoordeling.
- De stagebegeleider geeft aan de stagedocent advies over het behaalde niveau van de *stage*, aan de hand van een stagebeoordelingsformulier. In een afrondend gesprek met de student verifieert de stagedocent door kritische bevraging of het gewenste beheersniveau is behaald. Procedures, richtlijnen voor begeleiding en beoordelingsformulieren zijn vastgelegd in een document voor stagebegeleiders. De stagedocent is verantwoordelijk voor de eindbeoordeling.

Overwegingen

De opleiding heeft met name in de periode 2010 – 2011 veel werk gemaakt van het verbeteren van de toetspraktijk. De toetspraktijk was, aldus de opleiding, tot 2010 ingewikkeld, niet transparant genoeg en arbeidsintensief. Het panel stelt vast dat de opleiding er in is geslaagd in korte tijd nieuw toetsbeleid te ontwikkelen en uit te voeren. Het panel heeft daarvan voorbeelden gezien: feedback op stageopdrachten, feedback op beroepsproducten, toetsen en performance assessments. Maar de kwaliteit van de feedback is wisselend. Uit het gesprek met de examencommissie en toetscommissie blijkt dat de opleiding werkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de feedback en het verhelderen van de beoordelingscriteria. Het panel beoordeelt dit positief.

Het panel concludeert dat de opleiding de kwaliteit van toetsen en beoordelen op een zorgvuldige wijze bewaakt (examencommissie en toetscommissie). Het panel waardeert het dat de opleiding zich bij het ontwikkelen van het nieuwe toetsbeleid heeft bij laten staan door een externe deskundige en gebruik maakt van ervaringen van andere opleidingen van het IvG.

De opleiding heeft, aldus het panel, in de periode 2010 – 2011 een grote stap gezet in het transparant maken van toetsen en beoordelen. In de periode 2011 – 2012 zet de opleiding deze verbeteractie voort: prioriteit hebben verder ontwikkelen en verbeteren van de kwaliteitsbewaking van de kennistoetsen, structureel inbedden van kwaliteitsbewaking van toetsen en beoordelen via kwartaalrapportages en overleg met onderwijsmanager, toetscommissie en curriculumraad. Dit is met ingang van collegejaar 2011 – 2012 operationeel.

³ Informatiebijeenkomsten gericht op het gebruik van de (vernieuwde) stagehandleiding. Doel van de cursussen is om stagebegeleiders te informeren over begeleiding en beoordeling van stagiaires in verschillende fasen van de opleiding. De cursussen voor coachingsvaardigheden worden minimaal eenmaal per jaar aangeboden. Er zijn verschillende cursussen ontwikkeld met ieder een eigen accent in coaching. De informatiebijeenkomsten worden georganiseerd naar aanleiding van ingrijpende veranderingen in de stage of het curriculum. Daarnaast verschijnt er regelmatig een externe nieuwsbrief.

Het panel vindt de formele positie van de lector in de curriculumraad een sterk punt. De opleiding versterkt hiermee de relatie tussen praktijkgericht onderzoek en onderwijs. Het panel vertrouwt erop dat met deze verbeteracties onderzoek, professionele reflectie en cliëntgerichtheid in de opleiding en beoordeling sterker worden aangezet.

De beoordeling van de eindkwalificaties in de afstudeerfase gebeurt met verschillende meetinstrumenten. Het portfolio-assessment vraagt om verbetering. De opleiding heeft hier maatregelen voor genomen.

Het panel concludeert dat de toetsing en beoordeling zodanig is ingericht dat de opleiding kan vaststellen of de student de competenties van de beginnend Ergotherapeut beheerst. Beoordelingscriteria behoeven binnen het docententeam nog verheldering en onderlinge afstemming over de interpretatie ervan (intercollegiale afstemming).

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	Voldoende
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende

Overwegingen en conclusie

De drie standaarden van de opleiding heeft het panel met een voldoende beoordeeld. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo bacheloropleiding Ergotherapie van Hogeschool Rotterdam derhalve als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

Het panel beveelt naar aanleiding van zijn bezoek en onderzoek naar de kwaliteit van de opleiding Ergotherapie van de Hogeschool Rotterdam aan de volgende acties te ondernemen.

Standaard 1

Concretiseer de beschrijving van de Dublin descriptoren en vereenvoudig de beheersingsniveaus van de eindkwalificaties. Gedacht kan worden aan het vaststellen van drie in plaats van vijf niveaus en deze beschrijven in taal die voor studenten begrijpelijk is.

De opleiding profileert zich, aldus de kritische reflectie, door extra aandacht te besteden aan de competenties adviseren en innoveren. Het panel vindt dat de opleiding dit profiel nader zou kunnen uitwerken door beide competenties specifiek te beschrijven en er in het *Opleidingskader* expliciet aandacht aan te besteden.

Standaard 2

De opleiding kan in het programma meer expliciet maken wat Adviseren en Innoveren in de context van Rotterdam inhoudt en wat de toekomstige en huidige ontwikkelingen, bijvoorbeeld vergrijzing en culturele diversiteit, betekenen voor de opleiding.

In het curriculum en de handleidingen sterker benadrukken dat de toepassing van de EBP-methodiek, verantwoording van gemaakte keuzes, cliëntgerichtheid, het gebruik van (internationale) literatuur en kritische zelfreflectie op interventies belangrijke aspecten zijn van de professionele bagage van de ergotherapeut.

Standaard 3

In het beoordelen van beroepsproducten de toepassing van de EBP-methodiek, verantwoording van gemaakte keuzes, cliëntgerichtheid, het gebruik van (internationale) literatuur en kritische zelfreflectie op interventies systematisch meer aan bod laten komen.

De methodiek voor het beoordelen van portfolio verder ontwikkelen en assessoren verder trainen.

De profileringsaspecten van de opleiding (adviseren en innoveren) in de eindproducten van studenten meer tot uiting laten komen.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Boekversie beroepscompetenties ergotherapie juli 2007

BEROEPSCOMPETENTIES ERGOTHERAPIE

SEGMENT 1 – WERKEN MET EN VOOR CLIËNTEN

1. DIAGNOSTICEREN

Om een beroepsspecifiek oordeel te formuleren over het door de cliënt en/of cliëntstelsel ervaren handelingsprobleem en de beïnvloedbaarheid daarvan, analyseert de ergotherapeut dit op methodische wijze, zodat de ergotherapeut in samenspraak met de cliënt en/of cliëntstelsel het meest effectieve en efficiënte plan van aanpak kan bepalen om de handelingscompetentie en participatie van de cliënt te bevorderen en te behouden.

Hierbij gaat het om het:

1. op methodische wijze, met behulp van een (ergotherapeutisch) model, onderzoeken van het handelen en de handelingsproblemen van de cliënt in de gebieden wonen, werken en vrije tijd;
2. op therapeutische wijze samenwerken met de cliënt/het cliëntstelsel, en het daarbij respecteren van de cultuur, autonomie en ervaringsdeskundigheid van de cliënt;
3. analyseren van het ontstaan en voortbestaan van het door de cliënt/het cliëntstelsel ervaren handelingsprobleem en van de invloed van de wisselwerking tussen de persoon (cliënt), zijn rollen en taken en de omgeving waar het handelen plaatsvindt;
4. interpreteren van de gegevens en beoordelen of het handelingsprobleem van de cliënt/ het cliëntstelsel is op te heffen, te verminderen of te voorkomen door middel van ergotherapie, en signaleren of samenwerking met andere disciplines nodig is, en zo ja met welke disciplines;
5. informeren van de cliënt/het cliëntstelsel over de interventies die de ergotherapeut kan bieden, doen van een behandelvoorstel om de handelingscompetentie van de cliënt te bevorderen en/of te behouden en onderhandelen met de cliënt/ het cliëntstelsel onderhandelen over inhoud en uitvoering hiervan;
6. formuleren van een beroepsspecifieke diagnose en een plan van aanpak, op basis van de geïnterviewde handelingsmogelijkheden (en -beperkingen) van de cliënt/ het cliëntstelsel, de betekenis die de cliënt toekent aan het handelingsprobleem en zijn eisen en wensen ten aanzien van toekomstig handelen;
7. volgens professionele richtlijnen rapporteren aan cliënt/cliëntstelsel, verwijzer, opdrachtgever en andere betrokkenen en ten behoeve van eigen dossiervorming, over de ergotherapeutische diagnose en het plan van aanpak voor de behandeling, begeleiding en/of advisering aan derden.

2. BEHANDELEN EN BEGELEIDEN

Om de handelingscompetentie en participatie van de cliënt te bevorderen en te behouden behandelt, begeleidt en adviseert de ergotherapeut op methodische wijze de cliënt en/of het cliëntstelsel, zodat de cliënt naar vermogen de regie over zijn leven (weer) kan voeren en de rollen en taken kan vervullen die hij verkiest en die bijdragen aan zijn gezondheid en welzijn.

Hierbij gaat het om het:

1. bepalen van doelen in samenspraak met cliënt/cliëntstelsel, in zijn maatschappelijke en culturele context, gericht op participatie in de handelingsgebieden wonen, werken, vrije tijd;
2. stellen van prioriteiten uitgaande van de vraag van cliënt/cliëntstelsel en de beroepsspecifieke diagnose;
3. kiezen en verantwoorden van interventies, zodat deze:
 - doelmatig en doeltreffend zijn, volgens – nationale en internationale – bestaande professionele standaarden en huidige beste bewijs (evidence-based practice);
 - gericht zijn op het bevorderen en behouden van de handelingscompetentie van de cliënt, en aansluiten bij de leerstijl van de cliënt;
 - de cliënt aanzetten tot actief oefenen en toepassen van door de cliënt vereist en gewenst handelen in verschillende omstandigheden;
 - gerelateerd zijn aan betekenisvolle handelingen die voor de cliënt verbonden zijn aan zijn rollen en taken;
 - gebaseerd zijn op het gekozen (ergotherapie) model en passen binnen de beroepsvisie;
4. opstellen van een behandel- en begeleidingsplan, waarin doelen, prioriteiten en gekozen interventies zijn geformuleerd, zodanig dat een opbouw in het bevorderen en behouden van de handelingscompetentie is gewaarborgd;
5. systematisch begeleiden van de cliënt/cliëntstelsel bij het maken van keuzes ten aanzien van het handelen en de handelingsmogelijkheden van de cliënt, en daarmee met het (her)nemen van de regie over zijn leven door hem te informeren en voorlichting en advies te geven;
6. flexibel en doelgericht uitvoeren van het behandel- en begeleidingsplan in samenwerking met cliënt/cliëntstelsel, zijn omgeving en andere disciplines;
7. doelgericht en planmatig adviseren aan cliënt/cliëntstelsel over handelwijze, begeleiding of zorg, hulpmiddelen en/of voorzieningen met als doel de handelingscompetentie en participatie van de cliënt te bevorderen.
8. regelmatig evalueren van het verloop (proces) en de resultaten van de behandeling en begeleiding - op korte termijn, lange termijn en aan het eind van de behandeling en begeleiding - en zo nodig bijstellen van het behandel- en begeleidingsplan en de uitvoering ervan;
9. volgens professionele richtlijnen rapporteren over de bevindingen aan cliënt/cliëntstelsel, verwijzer, en andere betrokkenen en ten behoeve van eigen dossiervorming de verwijzer en andere betrokkenen, en ten behoeve van eigen dossiervorming.

3. ADVISEREN

Om de handelingscompetentie en participatie van (de) cliënt(en) te bevorderen en te behouden, adviseert de ergotherapeut op methodische wijze aan opdrachtgevers (organisaties, professionele hulpverleners en/of mantelzorgers) over zorg of begeleiding, hulpmiddelen, voorzieningen of arbeidsomstandigheden, zodat op indirecte wijze een bijdrage wordt geleverd aan gezondheid en welzijn van de (groep) cliënt(en) en/of cliëntensysteem.

Hierbij gaat het om het:

1. inventariseren, analyseren en beoordelen van relevante informatie, in een afgebakende tijdperiode (soms eenmalig contact), over het handelen van de (groep) cliënt(en), voor de opdrachtgever binnen het kader van de opdracht;
2. opstellen van een advies aan de opdrachtgever, met daarin de analyse van de adviesvraag of het probleem en de voorgestelde oplossing gericht op het handelen van de (groep) cliënt(en).
3. uitwerken van de probleemoplossende methodes in het plan van aanpak en met aandacht voor het creëren van draagvlak, en rekening houdend met relevante Nederlandse (en/of Europese) wet- en regelgeving;
4. indiceren en/of selecteren van hulpmiddelen, woon-, vervoersvoorzieningen, rolstoelen, en arbeidsvoorzieningen;
5. ontwikkelen en/of uitvoeren van programma's, protocollen, en dergelijke, voor een organisatie en/of voor (professionele) verzorgers en begeleiders, gericht op voorlichting, instructie, scholing en deskundigheidsbevordering;
6. ontwerpen en/of vervaardigen of aanpassen van producten, voorzieningen of hulpmiddelen gericht op wonen, werken, zorg, vrije tijd en spel, als deze niet leverbaar zijn of niet in hun oorspronkelijke vorm bruikbaar zijn voor de cliënt;
7. volgens (methodische) richtlijnen voor adviesrapportage rapporteren aan de opdrachtgever en andere betrokkenen.

SEGMENT 2 – WERKEN IN EN VANUIT EEN (ARBEIDS)ORGANISATIE

4. SAMENWERKEN

Om ergotherapeutische dienstverlening af te stemmen op het totaal van dienstverlening aan de cliënt en/of het cliëntensysteem, levert de ergotherapeut een beroepseigen bijdrage aan het (multi-) professionele team en stelt zich (pro-)actief op in samenwerkingsverbanden, zodat de dienstverlening zowel binnen als buiten de organisatie effectief en efficiënt verloopt.

Hierbij gaat het om het:

1. communiceren, elkaar informeren en afstemmen van activiteiten op elkaar, met als doel dat de kwaliteit van zorg verbetert en het (gezamenlijke) resultaat meer is dan de som van de (individuele) activiteiten;
2. doelbewust informeren van andere zorgverleners over ergotherapeutische diagnostiek, (be)handeling, begeleiding of advisering;
3. doelbewust informeren van collega's en/of andere zorgverleners over ontwikkelingen op de afdeling, in de organisatie, in het beroep of in de maatschappij en de gevolgen daarvan voor de dienstverlening;

4. tonen van verantwoordingsbereidheid, dat wil zeggen dat de ergotherapeut bereid is zijn beroepsmatig handelen te verklaren en de interactie met de ander toe te lichten;
5. doelbewust en doelgericht beoordelen of samenwerking complementair, supplementair of overbodig is;
6. bekend zijn met de eigen persoonlijke identiteit en beroepsidentiteit, en de beroepsidentiteit van een ander waarmee hij samenwerkt of kan samenwerken;
7. geven van feedback over (gezamenlijke) resultaten aan samenwerkingspartners;
8. waarderen en stimuleren van initiatieven tot verbetering van samenwerking in de dienstverlening;
9. Samenwerken met anderen in een multiprofessionele, multiculturele en/of internationale omgeving en voldoen aan de eisen die het participeren in een arbeidsorganisatie stelt;
10. initiëren of opzetten van nieuwe samenwerkingsverbanden.

5. BEHEREN OF BELEID MAKEN

Om de ergotherapeutische beroepsuitoefening te positioneren en te realiseren beheert de ergotherapeut middelen en materialen, zodat de dienstverlening aan de cliënt vanuit de organisatie effectief en efficiënt verloopt; en initieert de ergotherapeut beleid zodat de dienstverlening in de toekomst gewaarborgd wordt en inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen.

Hierbij gaat het om het:

1. organiseren, inrichten en beheren van de dienst of de praktijk en van middelen en materialen, zodat de dienstverlening aan de cliënt effectief en efficiënt verloopt;
2. nemen van beslissingen van strategische, operationele en/of tactische aard, en het stellen van prioriteiten binnen de beleidskaders van de organisatie;
3. vastleggen van het beleid in een (jaar)plan en het planmatig uitvoeren van het gewenste veranderingsproces ten aanzien van de ergotherapeutische dienstverlening;
4. omzetten van een eigen visie over (de ontwikkeling van) de ergotherapeutische dienstverlening in realistische en haalbare plannen, die overeenstemmen met - of zijn afgeleid van - de doelen van de organisatie;
5. onderhouden van contacten met andere dienst- en zorgverleners, leveranciers en organisaties;
6. 6. deelnemen aan werkgroepen en commissies van de dienst, praktijk of organisatie.

6. BEGELEIDEN

Om competent leergedrag van stagiair(e)s en (nieuwe) collega's te bevorderen, begeleidt de ergotherapeut leerprocessen, zodat (beginnend) ergotherapeuten op professionele wijze bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de organisatie.

Hierbij gaat het om het:

1. methodisch begeleiden van het leerproces van de (beginnend) collega met als doel dat deze nieuw professioneel gedrag verwerft en toepast;
2. Stimuleren van een actieve leerhouding en van de eigen verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van professioneel gedrag;

3. Ontwikkelen van commitment, het geven van sturing, en het toelaten en stimuleren van zelfsturing;
4. kiezen van interventies op basis van concrete observaties van het professioneel handelen van de (beginnend) collega;
5. permanente wederzijds uitwisselen van feedback over gedrag.

7. ONDERNEMEN

Om continuering en uitbreiding van diensten en producten te positioneren en te realiseren, neemt de ergotherapeut marktgerichte, zakelijke, en commerciële initiatieven, zodat de continuïteit van de dienstverlening binnen de organisatie in de toekomst gewaarborgd is.

Hierbij gaat het om het:

1. ontwerpen en in de markt zetten van diensten en producten die tegemoet komen aan vragen van bestaande en nieuwe doelgroepen, tegen aanvaardbare kosten en op de toekomst gericht;
2. creëren van mogelijkheden, tonen van initiatieven en aangaan van risico's teneinde zakelijk voordeel te behalen;
3. pro-actief selecteren en benaderen van nieuwe doelgroepen;
4. nemen van initiatieven om de (naams)bekendheid van ergotherapie te vergroten;
5. signaleren van veranderingen in de markt op basis van marktverkenningen en marktanalyses;
6. schrijven van ondernemings-, beleids- en meerjarenplannen;
7. uitvoeren van alle taken die samenhangen met de bedrijfsvoering van het (eigen) bedrijf;
8. ontwikkelen en onderhouden van functionele netwerken.

8. KWALITEIT BORGEN

Om effectieve en efficiënte dienstverlening te garanderen die zo goed mogelijk aansluit op de vraag van de cliënt, controleert de ergotherapeut op systematische en cyclische wijze het niveau van diensten en producten, zodat de kwaliteit van dienstverlening binnen de organisatie kan worden gegarandeerd en verantwoord.

Hierbij gaat het om het:

1. regelmatig normeren, meten, indien nodig verbeteren, en behouden van de kwaliteit van het ergotherapeutisch handelen;
2. bijdragen aan het ontwikkelen en vaststellen van kwaliteitscriteria, meetinstrumenten en verbeteracties (gericht op het paramedisch domein) binnen de organisatie;
3. zelfstandig kunnen uitvoeren van onderzoek naar de kwaliteitsaspecten binnen de organisatie met behulp van kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden;
4. leveren van een beroepseigen bijdrage aan het kwaliteitsplan van de organisatie;
5. afleggen van verantwoording over de kwaliteit van de beroepsuitoefening, door
 - bijvoorbeeld intercollegiale toetsing of visitatie;
 - samenwerken met de kwaliteitsfunctionaris(sen), cliëntenorganisaties en andere betrokkenen.

SEGMENT 3 – WERKEN AAN ONTWIKKELING VAN HET BEROEP

9. INNOVEREN

Om ontwikkelingen en nieuwe inzichten te integreren binnen de beroepsuitoefening, initieert, ontwikkelt en implementeert de ergotherapeut samen met andere ergotherapeuten methodes, protocollen, standaarden en richtlijnen, zodat het beroep zich ontwikkelt in relatie tot actuele maatschappelijke ontwikkelingen.

Hierbij gaat het om het:

1. vanuit het beroepsparadigma aan laten sluiten van het beroepsmatig handelen op nationale en internationale actuele maatschappelijke ontwikkelingen;
2. maken van zorgvuldige afwegingen ten aanzien van:
 - relevantie van actuele maatschappelijke ontwikkelingen voor het beroep;
 - de consequenties van de ontwikkeling(en) voor het eigen beroep;
 - de organisatorische mogelijkheden;
 - het moment waarop actie wordt ondernomen;
3. participeren in (landelijke) werkgroepen en projecten om het beroep verder te ontwikkelen en te versterken;
4. participeren in het uitvoeren en publiceren van (wetenschappelijk) onderzoek gericht op de ontwikkeling van het beroep;
5. participeren in bijvoorbeeld ethische commissies, adviesraden;
6. implementeren van resultaten van werkgroepen, projecten en onderzoeken in de beroepspraktijk.

10. DESKUNDIGHEID BEVORDEREN

Om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bevorderen en/of te behouden en te laten voldoen aan de geldende maatschappelijke normen, ontwikkelt de ergotherapeut actief (de eigen) professionele deskundigheid, zodat het beroep bijdraagt aan effectieve en efficiënte gezondheidszorg.

Hierbij gaat het om het:

9. reflecteren op de eigen professionele deskundigheid en de gewenste ontwikkeling daarin;
10. maken van een plan voor de eigen deskundigheidsbevordering;
11. deelnemen aan cursussen, congressen en symposia om de professionele deskundigheid te vergroten;
12. participeren in intervisie, supervisie, en (inter)collegiale consultatie en toetsing.
13. beroepsmatig handelen op basis van het beste bewijs;
14. continu vernieuwen van de eigen professionele deskundigheid op basis van een persoonlijk professioneel ontwikkelingsplan.
15. overdragen van (nieuwe) kennis aan collega's, studenten en cliënten door het geven van lezingen, workshops, scholing, klinische lessen, en door het (bijdragen aan) publicaties

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

Curriculum 2011-2012				
	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4
Kennisgestuurd	Diagnosticeren Methodiek Beroepsvaardigheden Behandelen en begeleiden Methodiek Beroepsvaardigheden Adviseren Methodiek Beroepsvaardigheden	Diagnosticeren Methodiek Beroepsvaardigheden Behandelen en begeleiden Methodiek Beroepsvaardigheden Adviseren Methodiek Beroepsvaardigheden	Diagnosticeren/ Behandelen/ Adviseren Klinisch redeneren Ethisch redeneren Beroepsvaardigheden Deskundigheid bevorderen/ Innoveren Professioneel redeneren Wetenschappelijk redeneren	Kwaliteit borgen en Innoveren Afstudeerproject
Praktijkgestuurd	Beroepsoriëntatie stage Ondernemen in de zorg Samenwerken	Klinische lessen PMG Ondernemen in de zorg Begeleiden	Hoofdstage 1 Diagnosticeren Behandelen en begeleiden Adviseren Ondernemen en Innoveren Project: Ondersteuning zorgprocessen	Hoofdstage 2 Diagnosticeren Behandelen en begeleiden Adviseren Kwaliteit borgen en Innoveren Afstudeerproject
Student-gestuurd	Keuzeonderwijs Deskundigheid bevorderen	Keuzeonderwijs Deskundigheid bevorderen	Deskundigheid bevorderen	Minor Deskundigheid bevorderen
SLC	SLC	SLC	SLC	SLC

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

Nadere informatie over de achtergronden van de leden van het beoordelingspanel en secretaris:

Mevrouw P.J. Klompenhouwer MSc, voorzitter

Mevrouw Klompenhouwer is ingezet vanwege haar werkvelddeskundigheid op het gebied van ergotherapie en vanwege haar inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. Bovendien heeft mevrouw Klompenhouwer onderwijservaring door haar docentschap aan de opleiding ergotherapie aan de Sheffield Hallam University in Engeland. Momenteel is zij hoofd van deze opleiding. Voor deze visitatie heeft de mevrouw Klompenhouwer onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding

- 2004 – 2006 Post Graduate Certificate (PGCE) Learning Teaching & Assessment, SHU (delay because of maternity leave) = post HBO diploma.
- 1997 – 1998 Masters in Occupational Therapy, Wayne State University, Detroit, MI, USA.
- 1988 – 1993 Occupational Therapy, Hogeschool Heerlen, Nederland.

Werkervaring

- 2003 – heden Senior Lecturer Occupational Therapy, Sheffield Hallam University.
- 2000 – 2003 Senior I Riverside Community Trust, clinical specialist for rheumatology. Setting up a new post.
- 2000 Senior I Thames Gateway NHS Trust. Lead in orthopaedics and rheumatology out patients.
- 1999 – 2000 Senior II Occupational Therapist, King's NHS Trust, rotations: Health Care for the Elderly; Orthopaedic/hand/rheumatology team.
- 1998 Research Assistant Wayne State University, assisting a professor in Occupational Therapy with a qualitative research project.
- 1996 Occupational Therapist, paediatric day care centre for multiple handicapped children, Nijmegen, 1 day a week.
- 1994 – 1996 Occupational Therapist Academic hospital Nijmegen, mostly with patients with rheumatic diseases, orthopaedic patients, trauma patients and hand injuries, including corrections of hand deformities in patients with rheumatoid arthritis.
- 1993 – 1994 Wheelchair service and advisor of small aids and adaptations in the home environment for the handicapped, GAK/GMD office Nijmegen.

Overig:

- Since 2004 Part of the faculty group that brings together and disseminates innovations in Teaching, Learning and Assessment.
- Since 2006 Course leader for the BSc (Hons) Occupational Therapy at SHU.
- Since 2006 SHU faculty reading group. Group that reads and comments on validation documents prior to validations within the faculty of Health and Wellbeing.
- Since 2009 Part of the College of Occupational Therapists external examiners register. This involves scrutinising quality processes for an Occupational Therapy programme at set times during the year.
- Since 2010 Member of University Standing Panel. Panel that is part of the university process in accreditation, this is sometimes in conjunction with regulatory bodies.

Professional memberships

- Since 1993 Dutch Association of Occupational Therapists (Ergotherapie Nederland, voorheen Nederlandse Vereniging voor Ergotherapie).
- Since 1996 American Association of Occupational Therapists.
- Since 1999 British Association of Occupational Therapists.
- Since 1999 Special interest group: College of Occupational Therapists Specialist Section Rheumatology (formerly: National Association of Rheumatology Occupational Therapists) (British). Part of the executive committee from Sept 2001 until Sept 2005.
- Since 1999 British Health Professionals in Rheumatology (BHPR), subsection of British Society for Rheumatology.

Mevrouw dr. E.H.C. Cup

Mevrouw Cup is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van Ergotherapie en vanwege haar inzicht in de ontwikkelingen in dit werkveld. Zij is in 2011 gepromoveerd op het proefschrift getiteld 'Occupational therapy, physical therapy and speech therapy for persons with neuromuscular diseases', an evidence based orientation. Zij heeft veel publicaties op haar naam staan, zowel in nationale als internationale (wetenschappelijke) tijdschriften. Voor deze visitatie heeft mevrouw Cup onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 1984-1988 Ergotherapie
- 1994 Propedeuse bewegingswetenschappen VU Amsterdam
- 1995-1998 Gezondheidswetenschappen afstudeerrichting bewegingswetenschappen Universiteit Maastricht (cum laude)
- 2007 Module aan de Europese Masters in Occupational Therapy in Amsterdam
- 2008 Cursus Kwalitatief onderzoek AMC Maastricht

Werkervaring:

- 1988-1990 Rotational Post Basic grade occupational therapist (geriatrie, algemeen ziekenhuis en handenpolikliniek)
- 1990- heden Ergotherapeut UMC St Radboud (neurologie)
- 1999 Onderzoeksassistent EDISSE onderzoek (Evaluation Dutch Integrated Stroke Service Experiments van de Erasmus Universiteit (gedetacheerd)
- 2003 - 2011 Promotie onderzoek over ergotherapie, fysiotherapie en logopedie bij mensen met neuromusculaire aandoeningen (1 dag/week)

Overig:

- Lid Ergotherapie Nederland
- Lid WFOT
- Lid kerngroep consultants ergotherapie/fysiotherapie van de VSN (Vereniging Spierziekten Nederland)
- Begeleidingscommissie promotie Margo van Hartingsveldt met als onderwerp: WRITIC (Writing Readiness Inventory Tool In Context)
- Co-promotor bij twee promotietrajecten van ergotherapeuten: Margo van Hartingsveldt met als onderwerp Writing Readiness Inventory Tool In Context, WRTIC en Ton Satink met als onderwerp: Zelfmanagement na CVA.

Mevrouw M.T. van Uden

Mevrouw Van Uden is ingezet vanwege haar expertise op het gebied van ergotherapie. Bovendien heeft mevrouw Van Uden onderwijservaring als hogeschooldocent hbo-opleiding Ergotherapie. Momenteel verzorgt zij nog gastlessen hierin. Mevrouw Van Uden heeft diverse publicaties op haar naam staan. Zij is momenteel lid van een klankbordgroep van het nieuwe basisboek Grondslagen van de Ergotherapie. Voor deze visitatie heeft mevrouw Van Uden onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 2007-2008 Master Management en Innovatie, Proeducation, Amsterdam
- 2000-2001 Implementeren van zorgvernieuwing in de paramedische praktijk, CBO, Utrecht
- 2001-2011 Diverse opleidingen coachen / trainingen (Motivational interviewing, Oplossingsgericht coachen en trainen, Gebruik improvisatie tijdens opleiding en training)
- 2000-2002 Interne Opleiding onderwijskundig adviseur bij de HVA (2000-2002, Coopers en Lybrand/ Universiteit Twente)
- 1984-1989 MO-Sociale Pedagogie, afstudeerrichting management en organisatie (geen diploma)
- 1978-1982 HSPO ergotherapie

Werkervaring:

- 2011-heden Eigenaar advies- en trainingsbureau bureau De Vraag Centraal, ondersteuning bij innovaties in de langdurende zorg
 - Adviestrajecten in zorgorganisaties
 - Cursusleider: adviseren aan mantelzorgers, coachen chronisch zieken
 - Lid klankbordgroep Grondslagen van de ergotherapie
 - Begeleiding van afdelingen ergotherapie bij het maken van een beleidsplan
 - Gastdocent: - bachelor Ergotherapie - Hogeschool van Amsterdam
 - master Fysiotherapie - Hogeschool Leiden
- 2007-2011 Adviseur / projectleider bij Sting, zorgprojecten. Betrokken bij projecten in het kader van Zorg voor Beter rondom meer regie voor de (oudere) cliënt en meer aandacht voor kwaliteit van leven.
- 2002-2007 Hogeschooldocent HAN opleiding ergotherapie: Ontwikkelen curriculum nieuwe opleiding ergotherapie en coaching nieuwe docenten
- 2000-2007 Senior beleidsadviseur Nederlandse Vereniging voor Ergotherapie met als belangrijkste verantwoordelijkheid implementatie EBP en cliëntgericht werken en het kwaliteitsinstrument Visitatie.
- 1999-2002 Onderwijskundig adviseur Opleiding MIM – Hogeschool van Amsterdam
- 1987-2001 Docent HBO-ergotherapie en teamleider propedeuse – Hogeschool van Amsterdam
- 1984-1987 Docent MDGO-verzorgenden
- 1982-1988 Ergotherapeut St Lucasziekenhuis te Amsterdam
- 1982-1985 Ergotherapeut Verpleeghuis Boerhaave te Haarlem

Mevrouw M.A. Bruning

Mevrouw Bruning is ingezet als studentlid. Zij volgt het verkorte traject bij de voltijdopleiding hbo Ergotherapie bij Hogeschool Zuyd. Zij heeft binnen studentenvereniging Icterus van 2004-2007 de pr, praeses en evenementen georganiseerd. Mevrouw Bruning is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is mevrouw Bruning aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2002	VWO
2002-2003	Paardrijden topsport
2003-2006	Diergeneeskunde
2007	Opleiding weddingplanning
2009-2010	Talencursus Turks
2010	Opleiding dierenassistente
2010-2013	Hbo ergotherapie – Hogeschool Zuyd

Werkervaring:

2008-2010	Werkzaam in winkel
2000-2009	Werkzaam in horeca
2003-2009	Eigen bedrijf (paardenbedrijf en een bureau evenementenorganisatie)
2009-2010	Reisleiding

Overig:

Organisatie wijndegustaties en rondleidingen in de mergelgrotten van Caves WMU te Cadier en Keer

De heer drs. ing. A.G.M. Horrevorts

De heer Horrevorts is ingezet als panellid NQA. Hij bezit auditorkwaliteiten vanwege jarenlange visitatie-ervaring en cursussen gevolgd bij INK en Lloyd's Register. Door zijn ervaring heeft de heer Horrevorts tevens deskundigheid in de beoordeling van afstandsonderwijs. In 2000 volgde hij de postgraduate course 'Institutional Management and Change in Higher Education' aan het Centre for Higher Education Policy Studies (CHEPS), Universiteit Twente en Open University, Engeland. De heer Horrevorts heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

De heer Horrevorts studeerde Metaalkunde aan de HTS te Utrecht en Sociale Geografie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Werkervaring:

Na de studie HTS werkzaam als ontwikkelingswerker / leraar in het technisch beroepsonderwijs op de Filippijnen.

- Van 1985 tot 1992 werkzaam als projectleider 'ontwikkelingseducatie' in een project van de stichting Tool, HBO-raad en Nuffic. Ontwikkelen van educatief materiaal in samenwerking met HTS-en. Thema: Techniek en samenleving / internationalisering / ontwikkelingssamenwerking.
- Van 1993 tot 2000 was de heer Horrevorts werkzaam bij de Nuffic als programmamedewerker hoger (beroeps)onderwijs en ontwikkelingssamenwerking. Hij beheerde onderwijsprojecten aan universiteiten in de Filippijnen, India en Bangladesh.
- Van 2000 tot 2003 was hij werkzaam bij de HBO-raad, afdeling Kwaliteitszorg. Hij was secretaris van diverse visitatiecommissies: CMV, SJD, Technische Natuurkunde, Voortgezette opleiding Theater, Tuinbouw en Akkerbouw en de visitatiecommissie Landelijke Publieke Omroep.

De heer Horrevorts is sinds januari 2004 auditor bij de Netherlands Quality Agency (de verzelfstandigde afdeling Kwaliteitszorg van de HBO-raad).

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Dag 1: 20 september 2011

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
13.00 – 13.30 uur 13.30 – 14.00 uur	Ontvangst Rondleiding	Panel + Opleidingsmanagement
14.00 – 15.00 uur	Vorbereiding n.a.v. kritische reflectie	Panel
15.00 – 17.30 uur	Materiaalbestudering: - Studiemateriaal - Studentmateriaal: 11 door NQA geselecteerde scripties - Studentmateriaal: producten van de studenten waar het panel op dag 2 mee spreekt Spreekuur (hier is geen gebruik van gemaakt door studenten en docenten)	Panel
17.30 – 18.30 uur	Vorbereiding naar aanleiding van studentmateriaal	Panel

Dag 2: 21 september 2011

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers (maximaal 6 à 8)
08.30 – 09.15 uur	Gesprek 1 Blok Inhoud I: afstuderen	Docenten + externe begeleiders/beoordelaars (werkveldvertegenwoordigers) van de 4 door de opleiding geselecteerde scripties.
09.30 – 10.15 uur	Gesprek 2 Blok Inhoud II: studiejaren 3 + 4 en afstuderen	Studenten jaar 3 en 4 Alumni (afgestudeerde max. 2 jaar), zo mogelijk van de 4 door de opleiding geselecteerde scripties.
10.30 – 11.15 uur	Gesprek 3 Blok Inhoud III: studiejaren 1 + 2	Studenten jaar 1 en 2
11.30 – 12.15 uur	Lunchpauze + overleg / extra bestuderen materiaal	Panel
12.15 – 13.00 uur	Gesprek 4 Gesprek met docenten	Vertegenwoordiging van docententeam: spreiding naar studiejaren, vakgebieden, speciale taken (zoals begeleiding).
13.15 – 14.00 uur	Gesprek 5 1 ^e gesprek met opleidingsmanagement	opleidingsmanagement
14.15 – 15.00 uur	Gesprek 6 Blok Borging	Examencommissie, toetscommissie, opleidingscommissie, curriculumcommissie, et cetera.
15.00 – 15.45 uur	Gesprek 7 Extra gesprekken	Lector Docenten afstudeerfase
15.45 – 16.45 uur	Beoordelingsoverleg Panel	Panel
16.45 – 17.30 uur	Gesprek 8 2 ^e gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding	Opleidingsmanagement, mogelijk aangevuld met enkele 'kerndocenten'.

Gegevens gespreksdeelnemers

Gespreksdeelnemers	Gegevens
Bestuurders/management	Hans van der Moolen, directie (voorzitter) Jan van Veen, opleidingsmanager
Studenten	<p>4e jaars Michelle van de Raaf, Niels de Vette Daniëlle van Loo, Jo-Anne Tanner,</p> <p>3e jaars Linda Riemens, Saskia van der Wolf, Mary Hoevertsz, Maaïke Hengst,</p> <p>2e jaars Guus Janssen, Rosanne Teeuwen Elzen den Dubbelden Melissa Gloerich</p> <p>1e jaars Vera Maan Renée Balsters</p>
Docenten/medewerkers	<p>Nicolet van Zanten Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? methodiekvakken in jaar 1-4 Specifieke taken: coördinator toetsing, coördinator jaar 3 en 4, coördinator minor arbeid en gezondheid</p> <p>Lisette Rodenburg Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? stagebegeleiding, beroepsvaardigheden jaar 1 en 2, analyseren jaar 2, PGO, begeleiding van projecten (alle jaren), SCL-Coach Specifieke taken: jaarcoördinator incl. roostering, opleidingscommissie</p> <p>Laurine van der Does de Willebois Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? Stagebeleidingscursussen, SLC-Coach, Stagebegeleider Specifieke taken: Stageplus programma, studiesucces, studentzaken</p> <p>Lous van Dijk-de Jong Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? Beroepsvaardigheden 1e,2e,3e lj., SLC coaching in 1e + 2e leerjaar, Groepsmentor in 1e leerjaar, Medische ondersteuning in 3e lj., Stagedocent in 3e + 4e leerjaar Specifieke taken: Stagecoördinator binnen- en buitenland, LOS: Landelijk overleg, Stagecoördinatoren ET opleidingen, Regio-overleg ET verpleeghuizen in Rotterdam en omgeving. Bouwteam IVG voor nieuwbouw</p>

Gespreksdeelnemers	Gegevens
	<p>Stefanie van Opstal Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? Voornamelijk 1e en 2e jaars vakken. Veel EBP en wetenschappelijk redeneren. Daarnaast ook HBO-vaardigheden en Beroepsvaardigheden Specifieke taken: Werk ook twee dagen bij het kenniscentrum als docent-onderzoeker, heb achtergrond van master in medische antropologie en sociologie.</p> <p>Kim Bisschop Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? jaar 1: SLC en analyseren, jaar 2: SLC, analyseren, methodiek, hoorcolleges en workshops over cognitieve revalidatie, jaar 3: stagebegeleiding, onderwijs rondom stage (o.a. klinisch redeneren), ondersteuning, zorgprocessen en ondernemen&innoveren, jaar 4: begeleiding minorprojecten, stagebegeleiding en afstuderen. Specifieke taken: contactpersoon internationalisering binnen de opleiding ET;medewerker binnen het Bureau Externe Betrekkingen van het IVG voor het werven van projecten; docent begeleider en assessor binnen het Honours Degree Program.</p> <p>Minjou Lemette Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? Jaar 1, 2 adviseren, jaar 2 analyseren, jaar 3 ondernemen en innoveren, SLC Specifieke taken: Opleidingscommissie</p> <p>Ellen Roest (Examencommissie) Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? slc jaar 1, 2, 3, methodiekvakken eerste jaar, nabespreken klinische les, begeleiden afstudeerprojecten Specifieke taken: examencommissie, mediatheekcontactpersoon, technisch voorzitter team vergaderingen</p> <p>Ingrid Laban Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? Jaar 1, 2 Methodiek, PGO en vaardigheidslessen, afstuderen Specifieke taken: Lid van Curriculum Raad PR, commissie en organisatie Introkamp</p> <p>Joan Verhoef Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? 2e jaar: Evidence-based Practice (EBP) (Inleiding wetenschappelijk onderzoek; Beoordelen van artikelen) 3e jaar: Professioneel redeneren, Wetenschappelijk redeneren 4e jaar: begeleiding afstudeerproject, begeleiding Innovation-lab 'Schatgraven' Specifieke taken: Lid curriculumcommissie, Lid werkveldcommissie, Voorzitter landelijke projectgroep 'Herzien beroepscompetenties Ergotherapie', Afstudeercoördinator.</p>

Gespreksdeelnemers	Gegevens
	<p>Netta in 't Leven Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? Jaar 1, 2 EBP, jaar 3,4 klinisch redeneren en afstuderen Specifieke taken: Lid Curriculum Raad, onderzoekt bij Lectoraat</p> <p>Annemarie Hoorneman Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? jaar 1: HBO-vaardigheden, Betekenisvol handelen, jaar 2: nabespreken klinische lessen, jaar 3: professioneel redeneren, jaar 3 + 4: stageplus Specifieke taken: slc coach jaar 1 en 2, slc klassencoach van jaar 1 en 2, organisatie en begeleiding HC psychiatrie en psychologie, training en werving simulatiecliënte. organisatie PA + inhoud casuïstiek PA jaar 1 en voorzitter opleidingscommissie</p> <p>Nico van Hal Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? jaar 1: Betekenisvol handelen, Ondernemen in de zorg. jaar 2: Ondernemen in de zorg, PMG. jaar 3: Stageloopbaancoaching, Ethisch redeneren. jaar 4: Stageloopbaancoaching, minorprojectbegeleiding, afstuderen studieonderdelen minoren: preventie & gezondheidsbevordering, trends & ontwikkelingen, voorlichten, levensloopbestendig wonen, domotica, wetenschapsfilosofie, ethiek, toetsing Specifieke taken: coördinatie minor Public Health en Wijkgerichte Zorg, onderzoeker kenniscentrum Zorginnovatie, toetscommissie ergotherapie, kenniskringonderwijs, verantwoordelijk voor keuzevak 'Dilemma's op de markt van zorg en welzijn', acquisitie van praktijkopdrachten.</p> <p>Selma van Huijzen Doceert welk(e) studieonderdelen en in welke jaren? methodisch handelen en EBP in jaar 1 en 2, klinische redeneren in jaar 3, minorprojecten en afstudeerprojecten in jaar 4. Specifieke taken: Curriculumraad en SRO-E</p>
Lectoren	dr. Jacomine de Lange Lector Transitie in Zorg, Hogeschool Rotterdam
Afgestudeerden	Alkemade, Lisanne, datum afstuderen: 08/07/2011 Eenbergen van, Mieke, datum afstuderen: 08/07/2011 Koning de, Marinke, datum afstuderen: 09/07/2010 Boelhouwer, Irene, datum afstuderen: 09/07/2010
Externe betrokkenen	Stefan van den Oever, ergotherapeutisch adviseur, . Scio consult. Advies bureau Michel Jonckman, ergotherapeut, GGZ Emergis Jose Temmink, ergotherapeut, Stichting Zorgpatners Midden -Holland locatie zorgcentrum Boskoop Karin van Asten, ergotherapeut, IPSE locatie Hogebrug Zwammerdam, Verstandelijke Beperkingen zorg

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Ter inzage gelegd materiaal

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

- Documenten met betrekking tot internationale kwalificatieraamwerken of domeinspecifieke referentiekaders, voor zover die zijn gebruikt.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

- Opleidingsspecifiek onderwijsbeleidsplan en toetsbeleidsplan
- Opleidingsspecifiek onderzoeksbeleidsplan (indien relevant)
- Een representatieve selectie (spreiding in vakgebieden) uit het studiemateriaal, zoals:
 - readers en syllabi
 - moduleboeken en handleidingen of studiewijzers
 - projectopdrachten
- Toegang tot de elektronische leeromgeving
- Verslagen van overleg in relevante commissies en/of organen

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

- Een representatieve selectie (spreiding in vakgebieden en in beoordeling) van toetsopgaven en feitelijk gemaakte tussentijdse en afsluitende toetsen, werkstukken, opdrachten, beroepsproducten et cetera en de beoordeling daarvan
- Documenten, verslagen en reglementen van de examencommissie, de toetscommissie en/of andere relevante commissies, inclusief de samenstelling ervan
- Elf door het panel geselecteerde afstudeerproducten inclusief beoordelingen en eventueel extra afstudeerproducten van afgestudeerden waarmee het panel spreekt
- Producten van studenten waaruit blijkt dat de eindkwalificaties zijn bereikt (standaard 3). Dit kunnen bijvoorbeeld portfolio's, stagewerkstukken en -verslagen of andere producten zijn.

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken, portfolio heeft bestudeerd.

Door opleiding geselecteerde eindwerkstukken / portfolio	Studentnummer
	0778451
	0801725
	0792988
	0793916
Door panel geselecteerde eindwerkstukken / portfolio Afstudeerlijst 2010 - 2011	
	0798986
	0783345
	0793763
	0796893
	0797057
	0786053
	0795448
	0801795
	0798746
	0792728
	0797607

Bijlage 7: Verklaring van correctheid en volledigheid

Netherlands Quality Agency

Bladnummer 3

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de

Opleiding: 007A2011.06 Opleiding voor Logopedie Rotterdam

Instelling: Hogeschool Rotterdam.

Visitatiedatum: 23-9-2011

Ondergetekende: *R.J. Boank*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *Directeur*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.*

Handtekening:

Datum:

1/10/2011

© NQA validatie brief 1/10/2011

Fortis Bank 24 00 31 679
Handelsregister 27262870